

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 166 L

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i lov om EØS-finanstilsyn,
lov om kredittvurderingsbyråer, lov om
forvaltning av alternative investeringsfond
og verdipapirhandelloven
(oppfølging av EØS-finanstilsyn)

Innhold

1	Bakgrunn for lovforslaget og proposisjonens hovedinnhold	5	7.2	Høringsutkastet	26
			7.3	Høringsinstansenes merknader ...	27
			7.4	Departementets vurdering	27
2	Høring	7	8	Økonomiske og administrative konsekvenser	30
3	Endringer i lov om EØS-finanstilsyn, sentralbankloven og finanstilsynsloven	8	9	Merknader til de enkelte bestemmelsene	31
3.1	Gjeldende rett	8	9.1	Til endringene i finans- tilsynsloven	31
3.2	Høringsutkastet	8	9.2	Til endringene i sentral- bankloven	31
3.3	Høringsinstansenes merknader ...	10	9.3	Til endringen i finans- avtaleloven	31
3.4	Departementets vurdering	11	9.4	Til endringene i betalings- systemloven	31
4	Endringer i lov om kredittvurderingsbyråer	13	9.5	Til endringene i lov om finansiell sikkerhetsstillelse	31
4.1	Gjeldende rett	13	9.6	Til endringene i børsloven	31
4.2	Høringsutkastet	13	9.7	Til endringene i verdipapir- handelloven	31
4.3	Høringsinstansenes merknader ...	17	9.8	Til endringene i lov om forvaltning av alternative investeringsfond	33
4.4	Departementets vurdering	18	9.9	Til endringene i lov om kredittvurderingsbyråer	34
5	Endringer i lov om forvaltning av alternative investeringsfond	20	9.10	Til endringene i finans- foretaksloven	34
5.1	Bakgrunn og gjeldende rett	20	9.11	Til endringene i lov om EØS-finanstilsyn	35
5.2	EØS-rett	20			
5.3	Høringsutkastet	21			
5.4	Høringsinstansenes merknader ...	23			
5.5	Departementets vurdering	23			
6	Shortsalg – endringer i verdipapirhandelloven	24		Forslag til lov om endringer i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer, lov om forvaltning av alternative investeringsfond og verdipapirhandelloven (oppfølging av EØS-finanstilsyn)	36
6.1	Gjeldende rett	24			
6.2	Høringsutkastet	24			
6.3	Høringsinstansenes merknader ...	24			
6.4	Departementets vurdering	25			
7	EMIR – endringer i verdipapirhandelloven	26			
7.1	Gjeldende rett	26			

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 166 L

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer, lov om forvaltning av alternative investeringsfond og verdipapirhandelloven (oppfølging av EØS-finanstilsyn)

*Tilråding fra Finansdepartementet 30. september 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Bakgrunn for lovforslaget og proposisjonens hovedinnhold

Finansdepartementet foreslår i denne proposisjonen lovendringer som følger opp gjennomføringen av nytt EØS-regelverk på finansmarkedsområdet i norsk rett.

Stortinget ga 13. juni 2016 samtykke til innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som etablerer EUs finanstilsynssystem og enkelte andre rettsakter. Stortinget vedtok samtidig også lov om EØS-finanstilsyn samt enkelte endringer i verdipapirhandelloven og lov om kredittvurderingsbyråer. Lovvedtaket gjennomfører EØS-regler som svarer til forordninger om EUs tilsynsmyndigheter (EBA, EIOPA og ESMA) og Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB), shortsalgforordningen, og forordning om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EMIR), samt endring av kredittvurde-

ringsbyråforordningen i norsk rett ved inkorporasjon.

Som varslet i Prop. 127 L (2015–2016) foreslås det i denne proposisjonen konsekvensjusteringer og forenklinger som vil bidra til et mer helhetlig norsk regelverk for gjennomføring av de nevnte forordningene. Som opplyst i Prop. 127 L (2015–2016) har utkast til disse bestemmelsene vært på høring.

De allerede vedtatte gjennomføringsbestemmelsene i lov 17. juni 2016 om EØS-finanstilsyn og i verdipapirhandelloven og lov om kredittvurderingsbyråer, samt konsekvensjusteringene foreslått i denne proposisjonen, kan først settes i kraft etter at det er fattet vedtak i EØS-komiteen om innlemmelse av de relevante rettsaktene i EØS-avtalen. EØS-komiteebeslutningene om slik inn-

lemmelse er godkjent av EU og av Norge og Liechtenstein. Per 25. september 2016 er det foreløpig ikke fattet vedtak i EØS-komiteen. Alltinget på Island ga 23. september 2016 samtykke til utkastene til komitebeslutninger. Vedtakelse av konsekvensjusteringene som foreslås i proposisjonen her, vil uansett gi norske markedsaktører større forutsigbarhet og bedre tid til å forberede seg på det kommende regelverket.

Det foreslås for det første en ny § 5 i EØS-finanstilsynsloven om avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen. Departementet foreslår også at gjeldende forskriftshjemmel tilpasses for å kunne hensynta senere mindre endringer i forordningene gjennom forskrift.

Lov om kredittvurderingsbyråer foreslås supplert med en ny § 2 som utpeker Finanstilsynet som nasjonal tilsynsmyndighet etter reglene i forordning om kredittvurderingsbyråer. Videre foreslås en ny § 3 om avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen. Det foreslås også særlige regler i §§ 4 og 5 om stedlig tilsyn og tvangfullbyrdelse til gjennomføring av forordningens regler. I § 6 foreslår departementet nye regler om overtredelsesgebyr ved overtredelse av regler om bruk av kredittvurderinger. Regler om overtredelsesgebyr vil oppfylle forordningens krav til effektive sanksjonssystemer og supplere forordningens øvrige sanksjonsbestemmelser. Forskriftshjemmelen foreslås også utvidet tilsvarende som forslaget om å utvide forskriftshjemmelen i EØS-finanstilsynsloven.

Forslagene til endringer i lov om forvaltning av alternative investeringsfond gjennomfører bestemmelser som omhandler ESMA mv. i AIFM-direktivet. Departementet foreslår for det første en ny inngrepshjemmel, slik at Finanstilsynet etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan kan forby forvaltere etablert utenfor EØS-området å markedsføre et alternativt investeringsfond i Norge, eller pålegge restriksjoner i forvaltningen av et slikt fond. For det andre foreslår departementet at Finanstilsynet og departementet skal ha taushetsplikt for opplysninger som utveksles med EFTAs overvåkingsorgan og de europeiske tilsynsmyndighetene og ESRB etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond. Det er fore-

slått unntak fra taushetsplikten dersom vedkommende myndighet angir at de kan gis videre, eller når det er nødvendig i forbindelse med rettergang.

I verdipapirhandelloven foreslår departementet en del redaksjonelle endringer av gjennomføringen av shortsalgforordningen og EMIR. Gjeldende shortsalgregler i § 3-14 foreslås opphevet. Inkorporasjonsbestemmelsen for shortsalgforordningen i den nylig vedtatte § 3-14a foreslås flyttet til ny § 3-14. Forskriftshjemmelen foreslås også utvidet tilsvarende som forslaget om å utvide forskriftshjemmelen i EØS-finanstilsynsloven. Vphl. § 10-4 foreslås opphevet. Det foreslås også endringer i vphl. §§ 17-2, 17-3 og 17-4 for å etablere sanksjonsbestemmelser til gjennomføring av shortsalgforordningen. Vphl. § 17-5 foreslås opphevet. Hele vphl. kapittel 13 foreslås omformulert. Inkorporasjonsbestemmelsen for EMIR i den nylig vedtatte vphl. § 13-6a foreslås flyttet til ny § 13-1. Forskriftshjemmelen foreslås også utvidet tilsvarende som forslaget om å utvide forskriftshjemmelen i EØS-finanstilsynsloven. Det foreslås videre nye §§ 13-2 til 13-6 som er tilpasset gjennomføringen av EMIR i sin helhet i norsk rett. Det foreslås lovfestet at Finanstilsynet er nasjonal tilsynsmyndighet (vedkommende myndighet) etter EMIR. Videre foreslås det særlige regler om taushetsplikt, om avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen, og om stedlig tilsyn og tvangfullbyrdelse tilsvarende de som foreslås i lov om kredittvurderingsbyråer. I tillegg videreføres gjeldende vphl. § 13-1 annet ledd ved ny vphl. § 13-4 med krav om at sentral motpart skal organiseres som allmennaksjeselskap. Det foreslås også endringer i vphl. §§ 15-2, 15-7, 17-1, 17-3 og 17-4 for å etablere tilsyns- og sanksjonsbestemmelser til gjennomføring av EMIR.

I tillegg foreslås enkelte tilpasninger i finanstilsynsloven, sentralbankloven, betalingsystemloven, lov om finansiell sikkerhetsstillelse, finansavtaleloven, verdipapirfondloven, finansforetaksloven og børsloven. Disse endringene er redaksjonelle tilpasninger, samt enkelte mindre materielle tilpasninger til det nye regelverket som gjennomføres.

2 Høring

Departementet sendte utkast til lovregler som beskrevet ovenfor på høring 10. mai 2016. To høringsnotater fra 2013, utarbeidet av henholdsvis Finanstilsynet og en arbeidsgruppe nedsatt av Finanstilsynet, fulgte som vedlegg til departementets høringsnotat. Høringen omfattet også utkast til de lovreglene som ble vedtatt ved EØS-finanstilsynsloven basert på forslag i Prop. 127 L (2015–2016).

Høringsbrev og -notat ble sendt til følgende høringsinstanser:

Justis- og beredskapsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Utenriksdepartementet

Datatilsynet
Finanstilsynet
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Konkurransetilsynet
Norges Bank
Universitetet i Bergen, Det juridiske fakultet
Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet
Universitetet i Tromsø, Det juridiske fakultet
ØKOKRIM

Den Norske Advokatforening
Den Norske Revisorforening
Energi Norge

Finans Norge
Landsorganisasjonen i Norge
Nasdaq OMX Oslo ASA
Nordic Association of Electricity Traders (NAET)
Norsk Kapitalforvalterforening
Norske Finansanalytikerens Forening
NOS Clearing ASA
Norske Venturekapitalforening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo Børs
Verdipapirfondenes Forening
Verdipapirforetakenes Forbund
Verdipapirsentralen

Høringsinstansene ble i høringsbrevet bedt om å vurdere om høringsdokumentene også burde forelegges underliggende etater eller tilknyttede virksomheter.

Følgende høringsinstanser har svart på høringen uten merknad:

Justis- og beredskapsdepartementet
Utenriksdepartementet

Følgende høringsinstanser har gitt merknader til forslaget:

Olje- og energidepartementet
Finanstilsynet
Norges Bank
Advokatforeningen
Finans Norge

3 Endringer i lov om EØS-finanstilsyn, sentralbankloven og finanstilsynsloven

3.1 Gjeldende rett

- Lov 17. juni 2016 nr. 30 om EØS-finanstilsyn ble vedtatt av Stortinget 16. juni 2016 i samsvar med lovforslag fremsatt i Prop. 127 L (2015–2016). Loven §§ 1-4 gjennomfører følgende forordninger i EØS-tilpasset form ved inkorporasjon:
- forordning (EU) nr. 1093/2010 om etablering av Den europeiske banktilsynsmyndighet (EBA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 1094/2010 om etablering av Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjon (EIOPA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 1095/2010 om opprettelse av Den europeiske verdipapir- og markeds-tilsynsmyndighet (ESMA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 1092/2010 om etablering av Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB-forordningen).
- Forordningene og EØS-tilpasningene er nærmere omtalt i Prop. 100 S (2015–2016) og Prop. 127 L (2015–2016).

3.2 Høringsutkastet

Høringsnotatet 10. mai 2016 inneholder utkast til bestemmelser som utfyller nevnte EØS-regler og avklarer forholdet til eksisterende regelverk. I høringsnotat pkt. 3.5.-3.7 fremgår følgende:

3.5 Inkorporasjon og forskriftsbestemmelser

Departementet foreslår at EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen i EØS-tilpasset form gjennomføres i en egen lov om EØS-finanstilsyn. Se utkast til inkorporasjonsbestemmelser i §§ 1 til 4 i ny lov om EØS-finanstilsyn.

Ved gjennomføring av EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen i EØS-finanstilsynsloven, vil forordningene i EØS-tilpasset form gjelde som norsk lov etter ikrafttreddelsen. Herunder vil bestemmelsene om EFTAs overvåkingsorgans vedtakskompetanse overfor markedsaktører i EØS/EFTA-statene, og ved-

tak fattet i samsvar med disse, være rettslig bindende overfor norske markedsaktører.

Videre foreslår departementet at det gis forskriftskompetanse til å fastsette nærmere regler til utfylling av loven, jf. utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 6. Denne hjemmelen foreslås hovedsakelig for å kunne gjennomføre eventuelle kommende kommisjonsforordninger i forskrift.

Departementet foreslår videre en bestemmelse om at departementet i forskrift kan gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i §§ 1 til 4 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 6 annet ledd. Bakgrunnen for denne bestemmelsen i lovutkastet er at det antas å komme nye EU-rettsakter på området som innebærer endringer i EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen. EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen er i sin helhet gjennomført i lov, mens enkelte elementer av forordningene er av en slik art at de normalt ville vært gjennomført i forskrift. Det er sannsynlig at mange endringer vil skje gjennom rettsakter med et innhold som bør kunne gjennomføres på forskrifts nivå i norsk rett. Det vil kunne bli unødig ressurskrevende dersom alle gjennomføringer som normalt sett ville vært tatt i forskrift, må gjøres via lovendring fordi den opprinnelige forordningen i sin helhet er gjennomført ved lov. For å muliggjøre at regelverk som er gjennomført på lovs nivå, skal kunne endres ved en rettsakt gjennomført på forskrifts nivå, foreslås det en bestemmelse som gir anledning til å gjøre endringer i regelverket via endringer på forskrifts nivå. Dette vil kun være aktuelt for forskriftsregler som gis til gjennomføring av en forordning eller et direktiv som gjør endringer i regelverket. En endring av en lovbestemmelse ved forskrift har likhetstrekk med derogasjon, som innebærer at det i forskrift gis unntak fra en lovbestemmelse.

Forutsetningen for at slik endring i regelverk på lovs nivå kan tillates, er at rettsakten som gjennomføres ved forskrift, er tilstrekkelig hjemlet i lov. Dette er tilfellet hvor innholdet i

rettsakten, inkludert endringsreglene for EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, faller innenfor den lovhjemmelen forskriften er hjemlet i og eventuelt det tilhørende samtykket fra Stortinget ved vedtakelsen av hjemmelen.

Bestemmelsen vil i hovedsak kunne være aktuell i de tilfellene hvor en rettsakt gjør mindre formelle endringer i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, for eksempel der en forordning det vises til i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, blir opphevet og erstattet av en annen, slik at henvisningene i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen må endres. Slike formalendringer vil typisk fremgå av siste bestemmelse i den nye forordningen (eks: «References to the repealed Regulation shall be construed as references to this Regulation and shall be read in accordance with the correlation table in Annex [x]»). Et annet eksempel vil være tilfeller hvor en bestemmelse i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen som er knyttet til en spesiell forordning, oppheves ved en endring av den aktuelle forordningen.

Ved større endringer som tas inn i EØS-avtalen, typisk der det i EU vedtas en forordning som direkte angår det materielle innholdet i EU-tilsynsforordningene eller i ESRB-forordningen, vil det være naturlig å gjennomføre dette i norsk rett ved å endre gjennomføringsbestemmelsen i loven.

3.6 Regler om taushetsplikt

3.6.1 Taushetsplikt

Departementet foreslår å lovfeste at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet eller Norges Bank, har taushetsplikt etter reglene i EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen som gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon, jf. EØS-finanstilsynsloven §§ 1-4. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 første ledd første punktum. Slik taushetsplikt følger allerede av at nevnte EØS-regler gjøres til norsk lov, men er tatt med for å understreke taushetsplikten, og som bakgrunn for forslaget i annet punktum om at taushetsplikten også skal gjelde for personer og institusjoner utenfor Finanstilsynet eller Norges Bank som mottar slike opplysninger.

3.6.2 Opplysninger etter EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen

I EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen er det bestemmelser om utveksling av informasjon mellom nasjonale myndigheter og

henholdsvis EU-tilsynsmyndighetene og ESRB. I EØS-tilpasset form vil disse bestemmelsene også omfatte EFTAs overvåkingsorgan og nasjonale tilsynsmyndigheter og andre nærmere angitte myndigheter i EØS/EFTA-statene. Videre kan EU-tilsynsmyndighetene i nærmere angitte tilfeller anmode markedsaktører i EØS/EFTA-statene om å gi opplysninger, jf. EU-tilsynsforordningene artikkel 35. Se nærmere beskrivelse i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 3.2, samt nedenfor i punkt 4.7.1 om legal privilegje.

Aktører som anmodes om slike opplysninger vil ofte kunne være underlagt nasjonale regler om taushetsplikt. Bestemmelser om taushetsplikt pålagt markedsaktørene vil normalt inneholde unntak fra plikten når annet er bestemt i lov. Ved gjennomføringen av forordningene i EØS-tilpasset form i norsk rett, vil reglene gjelde som norsk lov, og taushetsplikt vil derfor i de fleste tilfeller ikke være til hinder for å gi opplysninger.

For å unngå tvil hos berørte aktører om at de har rett til å gi ut opplysninger etter regelverket, foreslår imidlertid departementet å presisere i loven at man uten hinder av nasjonale regler om taushetsplikt kan gi de opplysninger som kreves eller etterspørres etter reglene i lov om EØS-finanstilsyn eller forskrifter gitt i medhold av loven. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 annet ledd.

3.6.3 Avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen

Vedtaket fattet av EFTAs overvåkingsorgan etter EU-tilsynsforordningene vil kunne overprøves for EFTA-domstolen. Se nærmere om klage- og domstolskontroll i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 2.4.5.

EFTA-domstolen kan kreve opplysninger etter avtale mellom EØS/EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol («ODA»).

Departementet foreslår en bestemmelse om at taushetsplikt ikke er til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene etter EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, som inkorporert i loven. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 tredje ledd.

3.6.4 Utveksling av opplysninger etter annet finansmarkedsregelverk

I tillegg til utveksling av opplysninger etter EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen,

er det i en rekke av de øvrige kommende EØS-rettsaktene på finansmarkedsområdet bestemmelser om utveksling av opplysninger mellom nasjonale myndigheter, EU-tilsynsmyndighetene og ESRB. I EØS-tilpasset form vil disse bestemmelsen også kunne omfatte EFTAs overvåkingsorgan. EU-tilsynsmyndighetene og ESRB vil være underlagt taushetsplikt etter henholdsvis EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen, men vil kunne utveksle informasjonen med tredjelandsmyndigheter og andre i den utstrekning dette følger av de aktuelle EØS-reglene.

Etter gjeldende taushetspliktsbestemmelser i finanstilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12 er det unntak fra henholdsvis Finanstilsynets og Norges Banks taushetsplikt for utveksling av informasjon overfor EØS-staters sentralbanker eller finanstilsynsmyndigheter. Det følger av Ot.prp. nr. 58 (2004–2005) at unntaket blant annet omfatter Den europeiske sentralbank.

Unntaket har også vært ansett å omfatte informasjonsutveksling med ESRB og EU-tilsynsmyndighetene. På bakgrunn av omfanget av informasjonsutvekslingen med EU-tilsynsmyndighetene i kommende EØS-regelverk, og for å bidra til klarhet i regelverket, foreslår departementet å innta en presisering i henholdsvis finanstilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12 om at unntaket fra taushetsplikt omfatter de tre EU-tilsynsmyndighetene, samt ESRB og EFTAs overvåkingsorgan. Departementet foreslår også at unntaket for utveksling av informasjon med Den europeiske sentralbank presiseres i lovteksten. Se utkast til endring i finanstilsynsloven § 7 første ledd og sentralbankloven § 12 annet ledd.

3.7 Forvaltningslovens anvendelse

EU-tilsynsmyndighetene kan i enkelte særskilte tilfelle fatte vedtak som er bindende for medlemsstatene eller direkte bindende for finansmarkedsdeltakere i medlemsstatene. Ifølge EØS-tilpasningene er denne kompetansen lagt til EFTAs overvåkingsorgan når det gjelder EØS/EFTA-statene. Departementet legger til grunn at forvaltningsloven etter sitt virkeområde ikke kommer til anvendelse for vedtak fattet av EFTAs overvåkingsorgan.

Dette gjelder også vedtak fattet av EFTAs overvåkingsorgan i henhold til andre rettsakter som viser til EU-tilsynsforordningene artikkel 9 nr. 5, for eksempel shortsalgforordningen artikkel 28. Vedtak etter nevnte bestemmelser

vil ha enkelte likhetstrekk med forskrifter ettersom de vil kunne gjelde rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer. Regler om kunngjøring og ikrafttredelse følger imidlertid ikke forvaltningslovens regler, men er regulert i den enkelte hjemmelsbestemmelse. Dette innebærer blant annet at vedtakene settes i kraft innen nærmere angitt tidsperiode etter publisering på EFTAs overvåkingsorgans hjemmeside. Se nærmere omtale av bestemmelsene og EØS-tilpasningene i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 7.2 og 7.3 og 10.7. Ifølge EØS-tilpasningene skal også ESMA publisere vedtakene på sin hjemmeside.

Etter AIFM-direktivet artikkel 47 i EØS-tilpasset form, kan EFTAs overvåkingsorgan pålegge nasjonal tilsynsmyndighet i et EØS/EFTA-land å fatte et nærmere angitt vedtak, men ikke fatte vedtak direkte overfor markedsaktørene. Vedtak fattet av Finanstilsynet overfor markedsaktører for å følge opp pålegget fra EFTAs overvåkingsorgan, vil være underlagt forvaltningsloven anvendelsesområde. Se nærmere omtale av AIFM-direktivet artikkel 47 og EØS-tilpasningene i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 8.2 og 8.3.

3.3 Høringsinstansenes merknader

Norges Bank har i sin høringsmerknad vist til forslaget om en særskilt bestemmelse om taushetsplikt i lov om EØS-finanstilsyn § 5 og bemerker at:

«Som også påpekt av departementet følger taushetsplikt allerede av at forordningene er gjort til norsk lov. For eksempel ved arbeid for EBA (Den Europeiske Banktilsynsmyndighet) følger det av EBA-forordningens artikkel 70 nr. 1 om det personelle virkeområdet for taushetsplikten at denne gjelder for:

Medlemmene av tilsynsstyret og styret, daglig leder og Myndighetens personale, herunder tjenestemenn utlånt av medlemsstatene på midlertidig grunnlag og alle andre personer som utfører oppgaver for Myndigheten i henhold til avtale, skal omfattes av kravet om taushetsplikt i henhold til artikkel 339 i TEUV og de relevante bestemmelsene i unionsregelverket, selv etter at tjenesten er avsluttet.

Jf. også ESRB-forordningen artikkel 8, med en noe annen ordlyd.

Dette gir bl.a. en annen avgrensning av taushetsplikten enn det som følger av for-

slaget til lovtekst, dvs. for «*enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet eller Norges Bank*». Det gjelder selv om EBA-forordningen synes å utvide området for taushetsplikten til også omfatte dem som mottar relevante opplysninger fra EBA, se artikkel 70 nr. 3. På den annen side synes ordlyden her tilsynelatende å begrense slik utlevering til «nasjonale tilsynsmyndigheter...», uten at vi har vurdert nærmere om dette for eksempel inkluderer Norges Bank.

Uansett kan den foreslåtte § 5 synes å kunne fremstå som kompliserende og muligens noe misvisende i relasjon til bankens ansatte og deres taushetsplikt generelt. I tillegg vil det vel også kunne være andre personer enn ansatte i Finanstilsynet eller Norge Bank som er «utlånt til» eller «ufører oppgaver for» EBA. Deres taushetsplikt vi da ikke reflekteres i lovteksten i § 5. Også i relasjon til forslaget annet punktum er da noe uklart.

Samlet sett antar vi det bør vurderes om ikke forordningens direkte regulering av taushetsplikten skulle være tilstrekkelig i seg selv, når disse er gjort til norsk lov. Dersom det anses nødvendig, vil en forskriftshjemmel for utfylling og presisering av taushetsplikten kunne være en mulighet».

Finanstilsynet har i sin høringsmerknad vist til at det i finansstilsynsloven § 7 foreslås en presisering av at Finanstilsynets taushetsplikt ikke gjelder overfor de europeiske tilsynsmyndighetene, ESRB eller EFTAs overvåkingsorgan, og at lignende regler om unntak fra taushetsplikt er foreslått i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer og lov om forvaltning av alternative investeringsfond. Finanstilsynet viser videre at det i lov om EØS-finanstilsyn § 5 og lov om kredittvurderingsbyråer § 3 er unntaket knyttet til opplysninger som EU-myndighetene kan kreve etter de relevante EU-forordningene, mens i lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 9-6 er unntaket utformet helt generelt. Videre viser Finanstilsynet til at det følger av forskrift av 20. november 1998 om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter fra land i og utenfor EØS-området at Finanstilsynet ved utlevering av opplysninger til andre lands myndigheter bl.a. skal stille vilkår om at opplysninger bare skal brukes til å utføre tilsynsoppgaver. Etter Finanstilsynets mening bør de ulike unntakene fra taushetsplikt «harmoniseres» slik at det ikke oppstår tvil om hvor langt unntakene går.

3.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår i samsvar med høringsutkastet, og som omtalt i utkastet kapittel 3.5, gjengitt ovenfor i punkt 3.2, en lovhjemmel for at det ved forskrift kan gjøres endringer i, herunder fastsettes unntak fra, reglene i EØS-finanstilsynsloven §§ 1 til 4 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se forslag til EØS-finanstilsynslov § 6 nytt annet ledd.

Departementet foreslår videre i samsvar med høringsutkastet å innta en presisering i henholdsvis finansstilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12 om at unntaket fra taushetsplikt etter disse bestemmelsene og forvaltningsloven § 13 omfatter informasjonsutveksling med de tre EU-tilsynsmyndighetene, ESRB og EFTAs overvåkingsorgan, samt at unntaket for utveksling av informasjon med Den europeiske sentralbank presiseres i lovteksten.

Videre foreslår departementet, i samsvar med høringsutkastet, å lovfeste at taushetsplikt ikke er til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene etter EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, som gjennomført i loven. Se utkast til EØS-finanstilsynslov § 5.

Når det gjelder forslaget i høringsutkastet om en særskilt bestemmelse om taushetsplikt i lov om EØS-finanstilsyn, viser departementet til høringsmerknad fra Norges Bank om at forslaget blant annet kan skape uklarhet om den personelle avgrensningen av bestemmelsen. Bakgrunnen for forslaget i høringsutkastet var å sikre taushetsplikt i tilfeller der andre enn personkretsen i EU-tilsynsforordningene artikkel 70, eller ESRB-forordningen artikkel 8, mottar informasjon underlagt taushetsplikt etter nevnte bestemmelser, herunder institusjoner utenfor Finanstilsynet eller Norges Bank. Taushetsplikten etter nasjonale taushetspliktsbestemmelser har tradisjonelt ikke vært ansett å følge med dokumentet eller opplysningen med mindre dette er særskilt regulert. Departementet forstår det slik at Norges Bank mener bestemmelsen om taushetsplikt i EØS-retten/forordningen som inkorporeres i loven, sett sammen med øvrige nasjonale regler om taushetsplikt, er tilstrekkelig. Departementet legger til grunn at tilsvarende vil være tilfellet for Finanstilsynet. Departementet ser videre at forslaget også kan skape enkelte uklarheter, og er generelt av den oppfatning at nasjonale bestemmelser som supplerer, eller som er ment å avklare forholdet til EØS-rett som svarer til forordninger, i

utgangspunktet bør unngås, med mindre det foreligger et klart behov. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det i motsetning til høringsutkastet *ikke* inntas en egen bestemmelse om taushetsplikt i EØS-finanstilsynsloven.

Når det gjelder forslaget i høringsutkastet om å presisere i EØS-finanstilsynsloven at enhver uten hinder av nasjonale regler om taushetsplikt kan gi opplysninger i samsvar med reglene i lov om EØS-finanstilsyn eller forskrifter gitt i medhold av loven, viser departementet til Finanstilsynets høringsmerknad som oppfordrer til harmonisering av de ulike unntakene fra taushetsplikt. Departementet bemerker at forslaget til bestemmelse ikke er et unntak fra taushetsplikt, men en presisering av rekkevidden av nasjonale lovbestemmelser om taushetsplikt i forholdet til lovbestemmelser i EØS-finanstilsynsloven om å gi ut opplysninger til EUs tilsynsmyndigheter, ESRB, EFTAs overvåkingsorgan mv. Finanstilsynet og Norges Bank har *unntak* fra taushetsplikten overfor EUs tilsynsmyndigheter, ESRB og EFTAs overvåkingsorgan, jf. forslagene til presisering av dette unntaket i henholdsvis finanstilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12, og vil derfor ikke ha behov for en slik klargjøring. Bakgrunnen for forslaget i høringsutkastet var at aktører som ikke har et slikt unntak, herunder

andre offentlige myndigheter og markedsaktører, ikke skulle være i tvil om at de kan gi ut opplysninger etter EØS-finanstilsynsloven- og forskrifter uten hinder av annen lovbestemt taushetsplikt. Det vises herunder til forvaltningsloven § 13f om at bestemmelse i annen lov om rett eller plikt til å gi opplysninger ikke begrenser lovbestemt taushetsplikt, med mindre vedkommende bestemmelse *fastsetter eller klart forutsetter* at taushetsplikten ikke skal gjelde. Departementet mener imidlertid at en lovbestemmelse med presisering som foreslått også kan skape uklarheter, og på bakgrunn av det generelle utgangspunkt som beskrevet over om supplerende bestemmelser til forordninger, foreslår departementet at det *ikke* inntas en egen bestemmelse om forholdet mellom taushetsplikt og avgivelse av opplysninger etter EØS-finanstilsynsloven. Departementets bemerker for øvrig at bestemmelsene i EØS-finanstilsynsloven og dens forskrifter om avgivelse av opplysninger til EUs tilsynsmyndigheter, ESRB eller EFTAs overvåkingsorgan mv., etter departementets oppfatning, *klart forutsetter* at opplysningene kan gis ut uten hinder av taushetsplikt for offentlige myndigheter eller for markedsaktørene etter det relevante sektorregelverket.

4 Endringer i lov om kredittvurderingsbyråer

4.1 Gjeldende rett

Forordning (EU) nr. 1060/2009 om kredittvurderingsbyråer, også kalt «CRA-forordningen» (*Credit Rating Agencies Regulation*) eller «kredittvurderingsbyråforordningen» ble gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon i lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer, som trådte i kraft 1. januar 2015. Se nærmere omtale i Prop. 87 L (2013–2014).

- CRA-forordningen ble endret ved forordning (EU) nr. 513/2011 (CRA II) og forordning (EU) nr. 462/2013 (CRA III). Endringsforordningene og EØS-tilpasningene er nærmere omtalt i Prop. 100 S (2015–2016) og Prop. 127 L (2015–2016).
- CRA II og CRA III i EØS-tilpasset form ble gjennomført ved inkorporasjon i lov om kredittvurderingsbyråer ved lov 17. juni 2016 nr. 30.

4.2 Høringsutkastet

Høringsnotatet 10. mai 2016 inneholder utkast til bestemmelser som utfyller CRA II og CRA III som gjennomført i norsk rett, og avklarer forholdet til eksisterende regelverk. I høringsnotatet pkt. 4.5.–4.11 fremgår følgende:

4.5 Forskriftsbestemmelser

I lov om kredittvurderingsbyråer § 2 er det gitt forskriftskompetanse til departementet for å kunne fastsette nærmere regler til utfylling av loven. Denne forskriftshjemmelen foreslås brukt til å inkorporere EØS-regler som svarer til kommisjonsforordninger som gjennomfører og/eller utfyller CRA-forordningen, jf. oppstilling ovenfor i punkt 4.2. Se utkast til ny forskrift om kredittvurderingsbyråer nedenfor i punkt 11.2.

Forskriftshjemmelen foreslås også flyttet til § 7 første ledd. Departementet foreslår videre en utvidelse av forskriftshjemmelen slik at departementet i forskrift kan gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i første ledd, til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se ut-

kast til ny § 7 annet ledd og omtale av tilsvarende bestemmelse i EØS-finanstilsynsloven ovenfor i punkt 3.5.

4.6 Nasjonal tilsynsmyndighet

Departementet foreslår at Finanstilsynet utpekes som nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») etter CRA-forordningen i ny § 2 i lov om kredittvurderingsbyråer.

Etter endringsforordningene i EØS-tilpasset form overføres myndigheten til å autorisere og føre tilsyn med kredittvurderingsbyråer fra nasjonale tilsynsmyndigheter til ESMA og EFTAs overvåkingsorgan. Nasjonale tilsynsmyndigheter vil imidlertid føre tilsyn med finansinstitusjonenes og andre enheters bruk av kredittvurderinger. Videre vil nasjonale tilsynsmyndigheter ha øvrige oppgaver og myndighet som nærmere angitt i CRA-forordningen.

Dersom EFTAs overvåkingsorgan delegerer utvalgte oppgaver til Finanstilsynet, for eksempel å utføre stedlig tilsyn, vil Finanstilsynet få myndighet til å utføre denne spesifikke oppgaven etter bestemmelsene i CRA-forordningen.

4.7 Taushetsplikt

4.7.1 Forholdet mellom opplysningsplikt etter CRA-forordningen og nasjonale regler om taushetsplikt

EFTAs overvåkingsorgan kan pålegge kredittvurderingsbyråer og markedsaktører i EØS/EFTA-statene å gi opplysninger etter bestemmelser i CRA-forordningen som nærmere beskrevet i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 5.2. Videre skal slike kredittvurderingsbyråer etter CRA-forordningen rapportere og avgi en betydelig mengde informasjon til ESMA.

Opplysningsplikten gjelder ikke ubegrenset. Kompetanse etter CRA-forordningen til å anmode om opplysninger, granskning eller stedlig tilsyn, kan ikke benyttes for å kreve utlevering av informasjon eller handlinger som

omfattes av *legal privilege*. Dette prinsippet har kommet til uttrykk i CRA-forordningen artikkel 23a. *Legal privilege* innebærer en rett til å holde korrespondanse mellom advokat og klient konfidensielt, og det nærmere innholdet må tolkes på bakgrunn av EØS-retten.

Det følger videre av fortalen i CRA II at forordningen skal tolkes og tilpasses i samsvar med grunnleggende rettigheter og prinsipper som erkjennes i den europeiske unionens og medlemsstatenes konstitusjonelle tradisjoner, for eksempel gjeldende trykkefrihet og ytringsfrihet for mediene. Forutsetningsvis gjelder opplysningsplikten også i EØS med de begrensninger som følger av grunnleggende rettigheter og prinsipper som erkjennes i EFTA/EØS-statene, herunder EMK, og selvinkrimineringsvernet som utviklet i EØS-retten.

Aktører som pålegges opplysningsplikt av EFTAs overvåkingsorgan (alternativt av nasjonale tilsynsmyndigheter etter delegering), eller som har plikt til å rapportere og sende informasjon til ESMA, vil ofte kunne være underlagt taushetsplikt. Bestemmelser om taushetsplikt pålagt markedsaktørene vil normalt inneholde unntak fra plikten når annet er bestemt i lov. Ved gjennomføringen av CRA-reglene i norsk rett, vil reglene om opplysningsplikt gjelde som norsk lov, og tilsvarende regler i underliggende rettsakter vil gjennomføres i forskrift med hjemmel i loven. Fordi opplysningsplikten etter CRA-forordningen er pålagt etter de nevnte reglene, vil taushetsplikt i de fleste tilfeller ikke være til hinder for å oppfylle opplysningsplikten. For å unngå tvil hos berørte aktører om at de har rett til å gi ut opplysninger etter CRA-regelverket, foreslår imidlertid departementet å presisere i loven at man uten hinder av taushetsplikt kan gi de opplysninger som kreves eller etterspørres etter reglene i kredittvurderingsbyråloven eller forskrifter gitt i medhold av loven. Dette er ment å omfatte alle opplysninger som kreves med hjemmel i CRA-reglene, herunder opplysninger gitt iht. enkel anmodning eller vedtak og rapportering av informasjon som følger direkte av CRA-regelverket, jf. utkast til ny § 3 annet ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

4.7.2 Myndighetenes taushetsplikt

Departementet legger til grunn at tilsynet med kredittvurderingsbyråer ikke omfattes av virkeområdet til finansstilsynsloven. Bakgrunnen for dette er at tilsynet med kredittvurde-

ringsbyråer er lagt til EFTAs overvåkingsorgan og ESMA, og eventuelle tilsynsoppgaver for Finanstilsynet følger av delegasjon etter CRA-regelverket. Finanstilsynslovens § 7 om taushetsplikt kommer derfor ikke til anvendelse. Forvaltningsorganer vil imidlertid være underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13, og Finanstilsynet vil som nasjonal tilsynsmyndighet også være underlagt taushetsplikt etter CRA-forordningen artikkel 32.

For å sikre tilstrekkelig fortrolighet om opplysninger etter CRA-regelverket, foreslår departementet imidlertid å lovfeste at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet, har taushetsplikt etter reglene i CRA-forordningen som inkorporert i § 1 i loven. I tillegg foreslås det en bestemmelse om at den som mottar slike taushetsbelagte opplysninger også er underlagt samme taushetsplikt. Se utkast til ny § 3 første ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

4.7.3 Avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen

Vedtaket fattet av EFTAs overvåkingsorgan etter CRA-forordningen vil kunne overprøves for EFTA-domstolen. Se nærmere om klage- og domstolskontroll i Prop. 100 S (2015–2016) 2.4.5.

EFTA-domstolen kan kreve opplysninger etter avtale mellom EØS/EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol («ODA»).

Departementet foreslår en lovbestemmelse om at taushetsplikt ikke er til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA.

4.8 Stedlig tilsyn

Ifølge CRA-forordningen artikkel 23d jf. 23b nr.1 kan EFTAs overvåkingsorgan gjennomføre stedlig tilsyn i forretningslokalene til kredittvurderingsbyråene, kredittvurderte foretak mv. Se nærmere omtale av disse reglene i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 5.2.

For det tilfellet stedlig tilsyn krever tillatelse fra en rettsmyndighet i samsvar med nasjonale regler, skal det søkes om slik tillatelse, og den nasjonale rettsmyndigheten skal kontrollere om vedtaket fattet av EFTAs overvåkingsorgan er ekte, jf. CRA-forordningen artikkel 23d nr. 8 og nr. 9. Dette vil være en ren autentisitetkontroll ved å undersøke at det er EFTAs overvåkingsorgan som har utstedt vedtaket. Videre skal rettsmyndigheten kontrol-

lere at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til gjenstanden for tilsynet. Ved kontrollen av om tvangsmidlene står i forhold til formålet, kan den nasjonale rettsmyndigheten be EFTAs overvåkingsorgan om nærmere forklaringer, særlig om grunnene til EFTAs overvåkingsorgans mistanke om at CRA-forordningen er overtrådt, samt hvor alvorlig den antatte overtredelsen er, og på hvilken måte den personen som er gjenstand for tvangsmidlene er innblandet. Den nasjonale rettsmyndigheten skal imidlertid ikke vurdere nødvendigheten av henholdsvis granskningen eller det stedlige tilsynet på nytt, eller kreve å få tilgang til opplysningene i EFTAs overvåkingsorgan saksmappe. Lovligheten av EFTAs overvåkingsorgans vedtak kan bare innklages for EFTA-domstolen.

Departementet forstår det slik at CRA-forordningen *tillater* at nasjonalstatene fastsetter krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet også for å gjennomføre stedlig tilsyn der personer *samtykker*, og det for øvrig ikke tillates bruk av tvangsmidler.

Departementet foreslår imidlertid ikke å innføre et krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet i nevnte tilfeller. Departementet viser til at stedlig tilsyn hos foretak under tilsyn av Finanstilsynet kan gjennomføres uten tillatelse fra rettsmyndighet når foretaket samtykker. Departementet mener det heller ikke er behov for slik tillatelse når EFTAs overvåkingsorgan gjennomfører tilsyn. Slik departementet forstår det vil før øvrig prøvingen i praksis være begrenset til en autentisitetstestkontroll av at det faktisk er EFTAs overvåkingsorgan som har fattet vedtaket, når det stedlige tilsynet ikke inkluderer tvangsmidler eller assistanse fra ordensmakten. Departementet ber imidlertid om høringsinstansenes syn på spørsmålet.

Departementet foreslår imidlertid at det stilles krav om tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for å kunne gjennomføre stedlig tilsyn når det *ikke* foreligger samtykke, og at tingretten utpekes som nasjonal rettsmyndighet. Se utkast til ny § 4 i lov om kredittvurderingsbyråer. Vurderingen av om samtykke til stedlig tilsyn, herunder tilgang til lokaler, utlevering av dokumenter etc., er gitt, vil måtte baseres på en konkret vurdering. Det følger for øvrig av CRA-forordningen at tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet skal kunne innhentes som et forebyggende tiltak. Omfanget av tingrettens prøving vil som omtalt over være begrenset til

en kontroll av at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til gjenstanden for det stedlige tilsynet.

Dersom personer motsetter seg stedlig tilsyn skal nasjonal tilsynsmyndighet yte den bistand som er nødvendig for at stedlig tilsyn skal kunne gjennomføres, og ved behov anmode om bistand fra ordensmakten eller tilsvarende, jf. CRA-forordningen artikkel 23d nr. 7. På samme måte som for selve tilsynet, kan det fastsettes nasjonale regler om krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for å be om slik bistand.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å lovfeste at Finanstilsynet kan kreve bistand fra politiet for å gjennomføre stedlig tilsyn, forutsatt at det foreligger en tillatelse fra tingretten til gjennomføring av det stedlige tilsynet. Se utkast til ny § 4 annet ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

4.9 Tele- og datatrafikk

Ifølge CRA-forordningen artikkel 23c nr. 1 bokstav e, kan EFTAs overvåkingsorgan gjennomføre granskning og herunder be om tele- og datatrafikk. Se nærmere omtale av bestemmelsen i Prop.100 S (2015–2016) kapittel 5.2.

CRA-forordningen presiserer ikke nærmere hvilke typer opplysninger som omfattes av begrepet *tele- og datatrafikk*, og fra *hvem* opplysningene kan kreves. Basert på en fortolkning av bestemmelsen i artikkel 23c nr. 1 bokstav e og den manglende presiseringen i bestemmelsen, og sett hen til uttalelser fra European Data Protection Authority,¹ legger departementet til grunn at artikkel 23c nr. 1 bokstav e *ikke* omfatter kompetanse til å kreve opplysninger direkte fra tele- og kommunikasjonsselskaper.

EFTAs overvåkingsorgan skal ifølge CRA-forordningen søke om tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for innhenting av tele- og datatrafikk dersom det etter nasjonal rett kreves slik tillatelse.

Begrunnelse for eventuelt å fastsette en regel om krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for anmodning om utlevering av tele- og datatrafikk, kan være at innhenting av slike data er sensitivt og med særlige personvernrelaterte problemstillinger. Videre kan slike data innhentes fra alle som kan

¹ https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/shared/Documents/Consultation/Opinions/2012/12-02-10_Credit_rating_agencies_EN.pdf

undergis granskning og stedlig tilsyn. Dette omfatter i tillegg til kredittvurderingsbyråene blant annet også kredittvurderte foretak. På den annen side har Finanstilsynet per i dag hjemmel til å be om tele- og datatrafikk fra foretak under tilsyn uten nærmere rettslig tillatelse. Som redegjort for over, legger departementet til grunn at EFTAs overvåkingsorgan ikke kan innhente tele- og datatrafikk direkte fra tele- og kommunikasjonsselskaper. Dersom EFTAs overvåkingsorgan innhenter tele- og datatrafikk under stedlig tilsyn uten samtykke, vil det etter forslaget som omtalt over om stedlig tilsyn, for øvrig være krav om rettens tillatelse. Departementet foreslår på denne bakgrunn *ikke* en bestemmelse om at det kreves tillatelse fra tingretten for utlevering av tele- og datatrafikk etter CRA-forordningen artikkel 23c nr. 1 e.

4.10 Bruk av kredittvurderinger

4.10.1 Utgangspunkt

CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1 stiller krav ved bruk av kredittvurderinger for reguleringsformål og ved henvisning til kredittvurderinger i prospekter. Reguleringsformål er definert som bruk av kredittvurderinger for det formål å overholde EØS-reglene slik de er gjennomført i medlemsstatenes nasjonale lovgivning. I motsetning til autorisasjon og tilsyn med kredittvurderingsbyråene, er det nasjonale tilsynsmyndigheter som skal føre tilsyn med finansinstitusjonenes og andre enheters bruk av kredittvurderinger, jf. CRA-forordningen artikkel 25a.

4.10.2 Sanksjoner

EØS/EFTA-statene skal fastsette bestemmelser om sanksjoner ved overtredelser av CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres, jf. CRA-forordningen artikkel 36 første ledd. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke preventivt.

Departementet viser til at sektorlovgivningen har bestemmelser om tilsynstiltak og sanksjoner i tilfeller der institusjonene som angitt i CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1 ikke oppfyller sine plikter etter regelverket. Finanstilsynet kan gi pålegg om retting og tilbakekalle en institusjons tillatelse ved manglende etterlevelse av regelverket. Pålegg om retting kan følges opp med løpende mulkt til retting er gjennom-

ført. I tillegg er regelverksovertredelser i stor grad straffebelagt. Overtredelse av bestemmelsene i finansforetaksloven kan straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil 1 år, jf. finansforetaksloven § 22-1. Straffebestemmelsene i verdipapirhandelloven kapittel 17, verdipapirfondloven kapittel 11 og lov om alternative investeringsfond kapittel 11 er imidlertid ikke like omfattende. Videre antar departementet at strafferettslig oppfølging av overtredelser av plikten til å benytte kredittvurderinger fra byråer med nødvendig tillatelse fra ESMA eller EFTAs overvåkingsorgan neppe vil være særlig praktisk.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en bestemmelse om at Finanstilsynet kan ilegge foretak overtredelsesgebyr ved overtredelse av regler i CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1. Se utkast til ny § 6 *første ledd*. Det er i utkastet til lovbestemmelse også presisert at overtredelsesgebyr kan ilegges selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

Annet ledd inneholder en forskriftshjemmel, slik at det kan fastsettes regler om øvre grense for hvor stort overtredelsesgebyr som kan ilegges, samt eventuelt bestemmelser om hvilke forhold som kan vektlegges ved utmålingen og ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og eventuelt standardisert utmåling. Departementet viser for øvrig til at Justis- og beredskapsdepartementet i Prop. 62 L (2015–2016) har foreslått nye regler i forvaltningsloven og tvangsfullbyrdelsesloven mv. som følger opp Sanksjonslovutvalgets utredning i NOU 2003: 15 og som vil utfylle reglene i utkast til ny § 6.

4.10.3 Offentliggjøring av sanksjoner

EØS/EFTA-statene skal sikre at nasjonale tilsynsmyndigheter offentliggjør alle sanksjonene som er iverksatt ved overtredelse av artikkel 4 nr. 1, med «mindre slik offentliggjøring kan skape alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade», jf. CRA-forordningen artikkel 36 annet ledd. Dette medfører at Finanstilsynet som et utgangspunkt plikter å publisere alle nevnte sanksjonsvedtak. Når EØS-regler ikke gir plikter eller rettigheter for andre enn offentlige myndigheter, fastsettes pliktene etter norsk rett normalt ikke i lovs form. Departementet mener på denne bakgrunn at det er tilstrekkelig og hensiktsmessig at Finanstilsynets plikt til å offentliggjøre sanksjonsvedtakene fremgår

av instruks. Departementet legger videre til grunn at Finanstilsynet har adgang til publisering uten lovendring.

Departementet mener at unntaket fra offentliggjøring, dersom dette kan føre til «alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade», krever at slike opplysninger underlegges taushetsplikt. Bakgrunnen for denne oppfatningen er at EFTAs overvåkingsorgan tidligere har uttalt om en tilsvarende bestemmelse i artikkel 14 nr. 4 i direktiv 2003/6 EF at unntaket må anses å innebære en plikt for Finanstilsynet å unnta opplysningene, ikke en rett. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det innføres en egen taushetspliktsbestemmelse i kredittvurderingsbyråloven om forholdet. Se utkast til § 6 tredje ledd.

4.11 Tvangsfullbyrdelse

EFTAs overvåkingsorgans vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt skal ifølge CRA-forordningen artikkel 36d nr. 3 kunne tvangsfullbyrdes. Tvangsfullbyrdelse skal følge nasjonale sivilprosessrettslige bestemmelser. Vedtak om tvangsfullbyrdelse skal kunne skje uten annen formalitet enn kontroll av at vedtaket er ekte. Når disse formalitetene er oppfylt på anmodning fra den berørte part, kan sistnevnte gjennomføre tvangsfullbyrdelsen i samsvar med nasjonal lovgivning ved å bringe saken inn for det kompetente organ. Tvangsfullbyrdelsen kan utsettes bare etter vedtak truffet av EFTA-domstolen. Klager over påståtte uregelmessigheter i forbindelse med gjennomføringen av tvangsfullbyrdelser skal imidlertid være underlagt nasjonale domstolers domsmyndighet.

Etter departementets oppfatning vil EFTAs overvåkingsorgans vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ha tilstrekkelig hjemmel som tvangsgrunnlag allerede med bestemmelsen i CRA-forordningen, som gjennomført ved inkorporasjon i lov om kredittvurderingsbyråer, i kombinasjon med EØS-avtalen artikkel 110 og tvfbl. § 4-1 andre ledd bokstav h. CRA-forordningen artikkel 36d angir reglene for tvangsfullbyrdelse i disse tilfellene. Når bestemmelsen blir norsk lov ved gjennomføringen, blir det en *lex specialis* i forhold til tvangsfullbyrdelsesloven. I tillegg følger det av de generelle forrangsreglene for EØS-regler at det vil være CRA-reglene som gjelder i dette tilfellet.

Videre skal EØS/EFTA statene utpeke en myndighet som skal overprøve om et vedtak

fra EFTAs overvåkingsorgan om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt er ekte. Den overprøving som skal gjøres er svært begrenset, og en domstolsprøving fremstår ikke som hensiktsmessig. Departementet foreslår at Finanstilsynet utpekes som vedkommende myndighet for ekthetskontroll etter CRA-forordningen artikkel 36d. Se utkast til ny § 5.

4.3 Høringsinstansenes merknader

Finanstilsynet har i sin høringsmerknad vist til at det i lovutkastet forslås at Finanstilsynet skal føre kontroll med tvangsgrunnlagets ekthet etter reglene om tvangsfullbyrdelse som følger av henholdsvis kredittvurderingsbyråforordningen og EMIR. Tilsynet antar at det i svært få tilfeller vil være aktuelt at EFTAs overvåkingsorgan vil fatte vedtak. Ettersom den nevnte kontrollen bare vil innebære en bekreftelse på at det er EFTAs overvåkingsorgan som har fattet et eventuelt vedtak om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, vil kontrollen ikke innebære noe skjønn. Finanstilsynet stiller likevel spørsmål ved om ikke kontrollen bør foretas av Finansdepartementet ettersom tilsynet kan være adressat for de aktuelle vedtakene.

Finanstilsynet har også merknad til foreslåtte regler om taushetsplikt jf. høringsmerknaden referert under punkt 3.3 om endringer i EØS-finanstilsynsloven mv.

Advokatforeningen ga sin høringsmerknad uttrykk for at de i all hovedsak støtter de forslag som er fremsatt i høringsutkastet. Når det gjelder CRA II viser Advokatforeningen til at Finansdepartementet har bedt om at høringsinstansene kommenterer forslaget om at EFTAs overvåkingsorgan ikke skal måtte be om nasjonalt samtykke for gjennomføring av stedlig tilsyn i situasjoner hvor tilsynsobjektene samtykker, og hvor det ikke er tale om bruk av tvangsmidler.

Advokatforeningen anbefaler at det ikke etableres et skille mellom stedlige tilsyn som krever forhåndssamtykke, og tilsyn som ikke gjør det. Advokatforeningen gir uttrykk for at de deler Finansdepartementets oppfatning av at det har begrenset interesse å foreta ekthetsvurdering av vedtaket i en situasjon hvor det foreligger samtykke fra tilsynsobjektene, og hvor tvangsmidler ikke vil bli benyttet. Advokatforeningen antar imidlertid at det kan forekomme situasjoner hvor det er uklart så tidlig i prosessen om det kan være aktuelt å benytte tvangsmidler. En sak som innledes i medhold av tilsynsobjektets samtykke, og

deretter går over til å bli en sak med mulige sanksjoner vil slik Advokatforeningen ser det kunne bli uryddig rent saksbehandlingsmessig. Advokatforeningen antar at prosessen da må stanses til samtykke fra rettsmyndigheten er innhentet, men at det da kan oppstå en situasjon hvor EFTAs overvåkingsorgan allerede har gått lengre i sine undersøkelser enn hva nasjonal rettsmyndighet mener ligger innenfor det som må anses som proporsjonalt, jf. artikkel 23e nr. 9. Advokatforeningen viser herunder til at adgangen til å be om informasjon for å vurdere forholdsmessighet og rimelighet av et mulig tiltak er knyttet opp til prosess rundt samtykke. Av disse grunner foreslår Advokatforeningen at det alltid skal innhentes samtykke.

4.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår i samsvar med høringsutkastet at Finanstilsynet utpekes som nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») etter CRA-forordningen. Se forslag til § 2 i lov om kredittvurderingsbyråer.

Departementet foreslår videre i samsvar med høringsutkastet, og tilsvarende som forslaget i EØS-finanstilsynsloven, en lovhjemmel slik at det ved forskrift kan gjøres endringer i, herunder fastsettes unntak fra, reglene i lov om kredittvurderingsbyråer § 1 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se forslag til § 7 annet ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

Departementet foreslår også i samsvar med høringsutkastet å lovfeste at Finanstilsynet kan illegge foretak overtredelsesgebyr ved overtredelse av regler i CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1 jf. artikkel 36 første ledd om bruk av kredittvurderinger. Se utkast til lov om kredittvurderingsbyråer § 6 første ledd. Ifølge CRA-forordningen artikkel 36 annet ledd i EØS-tilpasset form, plikter EØS-statene å *sikre* at alle slike sanksjoner offentliggjøres, med mindre slik offentliggjøring kan skape alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade. Departementet legger til grunn at forvaltningslovens eller finanstilsynslovens regler om taushetsplikt ikke vil være til hinder for offentliggjøring av slike sanksjoner, og at Finanstilsynet derfor vil offentliggjøre slike sanksjoner i samsvar med CRA-forordningens artikkel 36 annet ledd i EØS-tilpasset form, med mindre unntakstilfellene kommer til anvendelse. For å sikre at sanksjoner som kan føre til alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig

stor skade ikke offentliggjøres, foreslår departementet i samsvar med høringsutkastet å lovfeste at Finanstilsynet har taushetsplikt om slike opplysninger. Se utkast til § 6 tredje ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

Departementet foreslår i samsvar med høringsutkastet å lovfeste at taushetsplikt ikke er til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene etter CRA-forordningen, som gjennomført i loven. Se forslag til § 3 i lov om kredittvurderingsbyråer.

Når det gjelder krav til utpeking av organ som skal føre kontroll med tvangsgrunnlagets ekthet etter reglene om tvangsfullbyrdelse i § 1 jf. CRA-forordningen artikkel 36d, viser departementet til at Finanstilsyn i sin høringsmerknad skriver at tilsynet vil kunne være adressat for vedtak som kan tvangsfullbyrdes etter lov om lov om kredittvurderingsbyråer, og at det bør vurderes om Finansdepartementet derfor bør utpekes som kontrollorgan istedenfor Finanstilsynet. Forutsatt at nasjonal tilsynsmyndighet i utgangspunktet er å anse som omfattet av adressatene for vedtak om opplysningsplikt og tvangsmulkt etter kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23b, legger departementet til grunn at sannsynligheten for et eventuelt vedtak mot Finanstilsynet om tvangsmulkt er svært liten. Videre mener departementet at et slikt vedtak heller ikke vil være til hinder for at Finanstilsynet utfører ekthetskontrollen, da kontrollen ikke innebærer noen form for skjønn. Departementet opprettholder derfor forslaget om at Finanstilsynet utpekes som myndighet etter CRA-forordningen artikkel 36d. Se forslag til § 5 i lov om kredittvurderingsbyråer.

Når det gjelder forslaget i høringsutkastet om å lovfeste krav til rettens tillatelse før igangsetting av stedlig tilsyn i § 1, jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23d nr.1, viser departementet til høringsmerknad fra Advokatforeningen med forslag om at tillatelse fra retten alltid bør kreves, uavhengig av om EFTAs overvåkingsorgan gjennomfører stedlig tilsyn med eller uten samtykke fra tilsynsobjektet. Formålet skal, slik departementet forstår Advokatforeningen, være at en slik fremgangsmåte vil løse eventuelle spørsmål som ellers kan oppstå dersom en sak startes i medhold av tilsynsobjektets samtykke, og deretter går over til å bli en sak med mulige tvangsmidler.

Departementet antar imidlertid at rettens prøvingsintensitet vil avhenge av om det anmodes om bruk av tvangsmidler, jf. CRA-forordningen artikkel 23d nr. 8 og nr. 9. Dersom det ikke anmo-

des om bruk av tvangsmidler, vil rettens kontroll slik departementet forstår det kun være en ekthetskontroll av at det er EFTAs overvåkingsorgan som har fattet vedtaket. Når et tilsyn starter på bakgrunn av et slikt samtykke, vil det dermed likevel kunne bli spørsmål om å måtte få tillatelse fra retten til bruk av tvangsmidler dersom for eksempel samtykket fra tilsynsobjektet skulle bli tilbakekalt eller ikke fulgt opp i praksis.

Departementet antar imidlertid at det overnasjonale elementet i seg selv kan innebære at tilsynsobjektene uansett vil kunne anse krav om rettens tillatelse før tilsyn som betryggende. Et slikt krav vil innebære kontroll av at det er EFTAs overvåkingsorgan, og ikke ESMA, som har fattet vedtaket. Departementet legger til grunn at det ikke vil bli aktuelt med mange stedlige tilsyn i Norge etter CRA-forordningen. Et generelt krav om tillatelse fra retten i stedet for krav om tillatelse bare ved bruk av tvangsmidler vil derfor neppe utgjøre noen ekstra belastning for retts-

apparatet. Kravet vil forutsetningsvis heller i særlig grad påvirke EFTAs overvåkingsorgans ressursbruk i sitt tilsyn med kredittvurderingsbyråer etablert i Norge. Departementet vil på denne bakgrunn foreslå krav om rettens tillatelse uavhengig av om det foreligger samtykke fra tilsynsobjektet. Se forslag til § 4 i lov om kredittvurderingsbyråer.

Til forslaget i høringsutkastet om egen bestemmelse om taushetsplikt i kredittvurderingsbyråloven, som viser til og utfyller taushetspliktsbestemmelsen i CRA-forordningen, og en bestemmelse som presiserer at man uten hinder av nasjonale regler om taushetsplikt kan gi opplysninger i henhold til bestemmelsene i lov om kredittvurderingsbyråer, vises det til høringsmerknader og departementets vurdering ovenfor i punkt 3.3 og 3.4. Departementet foreslår på denne bakgrunn at slike bestemmelser heller ikke inntas i lov om kredittvurderingsbyråer.

5 Endringer i lov om forvaltning av alternative investeringsfond

5.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Alternative investeringsfond kan noe forenklet beskrives som kollektive investeringer som ikke er vanlige verdipapirfond. Direktiv 2011/61/EF (*Alternative Fund Managers Directive*, «AIFM-direktivet») ble vedtatt i EU 8. juni 2011, og stiller krav til nasjonal regulering av forvaltere av alternative investeringsfond og markedsføring av slike fond. Fristen for gjennomføring av AIFM-direktivet i nasjonal rett i EU var 22. juli 2013.

Stortinget vedtok i juni 2014 lovregler som gjennomfører de forventede nye EØS-reglene som svarer til AIFM-direktivet, med unntak av bestemmelser som omhandler ESMA, jf. lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond (AIF-loven). Loven trådte i kraft 1. juli 2014. Finansdepartementet har fastsatt nærmere regler som utfyller AIF-loven i forskrift, jf. forskrift 26. juni 2014 nr. 877 til lov om forvaltning av alternative investeringsfond. AIF-loven bygger på departementets forslag i Prop. 77 L (2013–2014) Lov om forvaltning av alternative investeringsfond, som igjen bygger på en rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av Finanstilsynet og høringen av denne våren 2013.

De delene av AIFM-direktivet som omhandler ESMA er hittil ikke reflektert i det norske regelverket. I Prop. 77 L (2013–2014) kapittel 2.1 uttalte departementet:

«Direktiv 2011/61/EU (AIFMD) ble vedtatt i EU 8. juni 2011, og frist for gjennomføring i nasjonal rett i EU var 22. juli 2013. Direktivet er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Årsaken er at den nye europeiske tilsynsmyndigheten på verdipapiriområdet, ESMA, som er etablert gjennom forordning 1095/2010, forutsettes å ha overnasjonal kompetanse i nærmere angitte tilfelle. Disse spørsmålene må løses på generelt, horisontalt plan før rettsakten som etablerer ESMA samt AIFMD kan tas inn i EØS-avtalen. I proposisjonen her foreslås det endringer som vil gjennomføre antatt fremtidige EØS-forpliktelser, men det foreslås ikke lovbestemmelser til gjennomføring av bestemmelser i AIFMD som tillegger ESMA overnasjonal kompetanse.»

De delene av AIFM-direktivet som ikke knytter seg til ESMA, der AIF-loven allerede inneholder regler som tilsvarer direktivet, vil ikke bli omtalt nærmere i det følgende.

5.2 EØS-rett

AIFM-direktivet inneholder som nevnt bestemmelser som gir kompetanse til ESMA. AIFM-direktivet artikkel 21 nr. 6 og artikkel 42 nr. 1 fastsetter for eksempel at nasjonale tilsynsmyndigheter ved uenighet kan henvise saken til ESMA til behandling som fastsatt i ESMA-forordningen artikkel 19 om løsning av tvister mellom nasjonale tilsynsmyndigheter i grensekryssende situasjoner og tverrterritorielle tvister. EØS-tilpasningene som følger av EØS-komitebeslutningen om å innlemme ESMA-forordningen i EØS-avtalen innebærer at henvisningen til ESMA i AIFM-direktivet artikkel 21 og 42 skal forstås som en henvisning til EFTAs overvåkingsorgan når det gjelder EØS/EFTA-statene. Innholdet i disse EØS-tilpasningene er nærmere omtalt i Prop.100 S (2015–2016) kapittel 3.2.1.7 og kapittel 3.3.2.12, og det vises til fremstillingen der.

AIFM-direktivet artikkel 47 gir ESMA adgang til å anmode nasjonal tilsynsmyndighet om å iverksette ett eller flere av følgende tiltak:

a) Forby markedsføring i Unionen av andeler i alternative investeringsfond der enten forvalteren eller fondet er etablert i en tredjestat dersom forvalteren ikke har tillatelse etter artikkel 37, ikke har gitt melding etter artikkel 35, 39 og 40, eller ikke har tillatelse fra den aktuelle medlemsstaten etter artikkel 42.

b) Pålegge forvaltere etablert i en tredjestat restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond hvis det foreligger for høy grenseoverskridende risikokonsentrasjon på et bestemt marked.

c) Pålegge forvaltere etablert i en tredjestat restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond dersom virksom-

heten potensielt utgjør en viktig kilde til motpartsrisiko for en kredittinstitusjon eller andre systemrelevante institusjoner.

Nærmere vilkår for at ESMA skal kunne be nasjonal tilsynsmyndighet om å iverksette de nevnte tiltakene, fremgår av AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 5. For det første må det foreligge en vesentlig trussel mot finansmarkedenes korrekte funksjon og integritet, eller mot stabiliteten til hele eller deler av det finansielle systemet i Unionen, som er forårsaket eller forverret av den aktuelle forvalterens virksomhet, og problemet må ha grenseoverskridende implikasjoner. For det andre må nasjonal tilsynsmyndighet ha unnlatt å iverksette tiltak som imøtegår trusselen, eller tiltakene har ikke i tilstrekkelig grad imøtegått trusselen.

AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 6 inneholder krav til tiltakene som nasjonal tilsynsmyndighet skal iverksette etter anmodning fra ESMA, jf. artikkel 47 nr. 4. For det første skal tiltakene effektivt imøtegå trusselen mot finansmarkedenes korrekte funksjon og integritet, eller mot stabiliteten til hele eller deler av Unionens finansielle system, eller vesentlig forbedre de kompetente myndigheters mulighet til å overvåke trusselen. For det andre må tiltakene ikke skape risiko for regelverksarbitrasje. For det tredje må tiltakene ikke skade finansmarkedenes effektivitet, herunder redusere markedenes likviditet eller skape usikkerhet for markedsaktørene på en måte som ikke står i forhold til tiltakets fordeler.

Ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 7 skal ESMA rådføre seg med ESRB og andre relevante myndigheter. Videre skal ESMA etter artikkel 47 nr. 8 informere om sine beslutninger om å be kompetente myndigheter å iverksette tiltak som nevnt i artikkel 47 nr. 4. ESMA skal gjennomgå de tiltak som er vedtatt minst hver tredje måned, jf. artikkel 47 nr. 9. Dersom et tiltak ikke fornyes, utløper det automatisk etter tre måneder. Reglene i artikkel 47 nr. 5 til nr. 8 gjelder tilsvarende ved fornyelse. Nasjonal tilsynsmyndighet i forvalterens referansestat kan ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 10 be ESMA om å revurdere sine beslutninger. Da gjelder framgangsmåten som er beskrevet i ESMA-forordningen artikkel 44 nr. 1.

Ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 2 skal alle som arbeider eller har arbeidet for ESMA, nasjonal tilsynsmyndighet, og alle som ESMA har delegert oppgaver til, herunder sakkyndige og revisorer, ha taushetsplikt. Opplysninger som er underlagt taushetsplikt må ikke gis videre til noen annen person eller myndighet, unntatt når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang. Videre

fremgår det av AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 3 at alle opplysninger som i henhold til AIFM-direktivet utveksles mellom ESMA, nasjonal tilsynsmyndigheter, EBA, EIOPA og ESRB anses som fortrolige, unntatt dersom en av de nevnte myndigheter på tidspunktet for oversending av opplysningene angir at de kan gis videre, eller når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang.

EØS-tilpasningene som følger av EØS-komitebeslutningen om å innlemme AIFM-direktivet i EØS-avtalen innebærer at henvisningen til ESMA i AIFM-direktivet artikkel 47 er erstattet med en henvisning til EFTAs overvåkingsorgan når det gjelder EØS/EFTA-statene i de deler av bestemmelsen som gir kompetanse til å fatte vedtak. AIFM-direktivet artikkel 47 gir kun kompetanse til ESMA til å fatte vedtak som binder nasjonale tilsynsmyndigheter. Det vil i tråd med dette være nasjonale tilsynsmyndigheter, og ikke EFTAs overvåkingsorgan, som skal treffe eventuelle vedtak overfor markedsaktørene dersom EFTAs overvåkingsorgan anmoder om dette. Innholdet i EØS-tilpasningene er nærmere omtalt i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 8.3, og det vises til fremstillingen der.

5.3 Høringsutkastet

I departementets høringsnotat 10. juni 2016 pkt. 5.4 fremgikk følgende:

«Henvisningene i AIFM-direktivet (for eksempel artikkel 4 nr. 4 annet avsnitt og artikkel 7 nr. 6 annet avsnitt) til ESMA-forordningen artikkel 10-14 og artikkel 15, der ESMA gis kompetanse til å utarbeide utkast til utfyllende regelverk som skal vedtas av Kommisjonen, krever etter departementets vurdering ikke endringer i AIF-loven eller tilhørende forskrift. Se nærmere i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 3.2.1.3.

Flere steder i AIFM-direktivet (for eksempel artikkel 21 nr. 6 og artikkel 42 nr. 1) er det referert til at nasjonale tilsynsmyndigheter ved uenighet kan henvise saken til ESMA etter artikkel 19 i ESMA-forordningen (forordning 1095/2010). ESMA-forordningen artikkel 19 inneholder bestemmelser om løsning av tvister mellom nasjonale tilsynsmyndigheter i grensekryssende situasjoner og tverrterritorielle tvister, se nærmere om dette i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 3.2.1.7 og kapittel 3.3.2.12. Disse bestemmelsene regulerer forholdet mellom Finanstilsynet, utenlandske tilsynsmyndigheter og ESMA. Tilpasningstekstene til ESMA-

forordningen vil regulere rollen til EFTAs overvåkingsorgan i disse sakene. Departementet viser til at når EØS-regler ikke gir plikter eller rettigheter for andre enn offentlige myndigheter, fastsettes pliktene etter norsk rett normalt ikke i lovs form. Det foreslås derfor ikke endringer i AIF-loven eller forskriften på dette punkt.

Når det gjelder bestemmelsene om taushetsplikt og informasjonsutveksling mellom myndigheter i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 2 og nr. 3, artikkel 53 nr. 2 og øvrige bestemmelser om informasjonsutveksling, foreslår departementet en ny bestemmelse i AIF-loven § 9-5 annet ledd. Bestemmelsen vil gi enhver som utfører tjeneste for Finanstilsynet eller departementet taushetsplikt overfor uvedkommende for opplysninger som utveksles mellom nevnte myndigheter og EFTAs overvåkingsorgan, EBA, EIOPA, ESMA og ESRB etter AIF-loven og tilhørende forskrifter, unntatt når vedkommende myndighet på det tidspunkt den oversender opplysningene angir at de kan gis videre, eller når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang. Slik taushetsplikt vil i stor utstrekning allerede følge av forvaltningsloven § 13 og finanstilsynsloven § 7, men bestemmelsen er foreslått for å klargjøre taushetsplikten, og for å dekke eventuelle avvik i rekkevidden av nevnte taushetspliktsbestemmelser og AFIM-direktivets bestemmelser.

Videre foreslår departementet en ny bestemmelse i AIF-loven § 9-6, som klargjør at Finanstilsynet kan videreformidle opplysninger mottatt i henhold til AIF-loven og forskrifter til EFTAs overvåkingsorgan, de tre EU-tilsynsmyndighetene og ESRB. Bakgrunnen for bestemmelsen er at slik informasjonsutveksling indirekte vil kunne påvirke rekkevidden av Finanstilsynets taushetsplikt og dermed markedsaktørenes rettsforhold, jf. unntak fra Finanstilsynets taushetsplikt for slik informasjonsutveksling etter finanstilsynsloven § 7 som omtalt ovenfor i punkt 3.6.4. Plikten for Finanstilsynet til slik informasjonsutveksling følger av EØS-reglene som svarer til AIFM-direktivet uten ytterligere gjennomføring i norsk rett.

Når det gjelder den særskilte inngreps-hjemmelen i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 følgende, viser departementet til at bestemmelsen kun gir EFTAs overvåkingsorgan kompetanse til å fatte vedtak som binder nasjonale tilsynsmyndigheter, og at det vil være Finanstilsynet som treffer vedtaket overfor

markedsaktørene. Finanstilsynet har ifølge AIF-loven § 10-2 første ledd hjemmel til å pålegge forvaltere etablert utenfor EØS som markedsfører et alternativt investeringsfond i Norge i strid med AIF-loven § 6-5 retting, herunder opphør av virksomhet her i landet. For å klargjøre at Finanstilsynet har hjemmel til å kunne fatte vedtak overfor markedsaktører etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan i de situasjonene som er beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 bokstav a, og for å presisere vilkårene, foreslår imidlertid departementet en særskilt hjemmel i AIF-loven ny § 10-5. Ifølge lovforslaget § 10-5 første ledd bokstav a vil Finanstilsynet for det første kunne forby markedsføring i Norge av andeler i alternative investeringsfond der en forvalter som er etablert utenfor EØS ikke har tillatelse til å markedsføre andelene i fondet etter AIF-loven § 6-5. AIF-loven § 6-5 gjennomfører EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet artikkel 42. For ordens skyld gjør departementet oppmerksom på at i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 bokstav a er det også vist til AIFM-direktivet artikkel 35, 39 og 40, i tillegg til artikkel 42. Artikkel 35, 39 og 40 har foreløpig ikke trådt i kraft i EU, og ikrafttredelse er betinget av prosesser som beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 67. Det er foreløpig ikke gitt norske regler som gjennomfører EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet art. 35, 39 og 40. Departementet foreslår derfor at inngreps-hjemmelen i AIF-loven § 10-5 første ledd bokstav a foreløpig kun skal gjelde ved markedsføring i strid med AIF-loven § 6-5.

Videre vil Finanstilsynet ifølge forslaget til ny § 10-5 første ledd bokstav b og c i AIF-loven kunne pålegge forvaltere etablert utenfor EØS restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond i situasjoner som beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 bokstav b og c. Bestemmelsene i AIFM-direktivet artikkel 37 og 41 om adgang for forvaltere etablert utenfor Unionen til å forvalte alternative investeringsfond i Unionen har ikke trådt i kraft i EU ennå, og ikrafttredelse er betinget av prosesser som beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 67. AIF-loven inneholder ikke regler som gjennomfører de delene av AIFM-direktivet som ikke har trådt i kraft i EU. Departementet legger derfor til grunn at det foreløpig vil være lite praktisk med pålegg som foreslått i AIF-loven første ledd bokstav b og c. Departementet foreslår videre at vilkårene for at Finanstilsynet skal kunne fatte vedtak overfor

forvalterne lovfestes i utkastet til § 10-5 annet ledd. Bestemmelsen vil reflektere AIFM-direktivet art. 47 nr. 6.

Departementet antar at det ikke er nødvendig med særskilte bestemmelser til gjennomføring av EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet art. 47 nr. 5. Bestemmelsen oppstiller vilkår som må være oppfylt for at EFTAs overvåkingsorgan skal kunne anmode Finanstilsynet om å fatte vedtak overfor en forvalter. Siden bestemmelsen kun omhandler forholdet mellom nasjonale myndigheter og internasjonale organer, foreslås det ikke særskilte gjennomføringsbestemmelser i AIF-loven på dette punkt. Tilsvarende gjelder bestemmelsene i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 7 til 10.»

5.4 Høringsinstansenes merknader

Finanstilsynet har uttalt:

«Etter forslaget til lov om alternative investeringsfond § 9-5 er det unntak fra taushetsplikt når vedkommende myndighet «på det tidspunkt den oversender opplysningene» angir at de kan gis videre. Finanstilsynet antar at bestemmelsen ikke er til hinder for at samtykke gis på et senere tidspunkt.»

5.5 Departementets vurdering

Departementet foreslår at Finanstilsynet får uttrykkelig hjemmel til å fatte vedtak overfor markedsaktører etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan i situasjoner som beskrevet i AIFM-direktivet art. 47 nr. 4, jf. nr. 5 og 6, se forslaget til lov om forvaltning av alternative investeringsfond ny § 10-5. Dette er i tråd med høringsutkastet.

Departementet foreslår videre en ny bestemmelse i lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 9-5 annet ledd, for å klargjøre at enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet har taushetspliktsplikt for opplysninger som utveksles med EFTAs overvåkingsorgan og de europeiske tilsynsmyndighetene og ESRB. I høringsnotatet var det foreslått unntak fra taushetsplikten dersom vedkommende myndighet på det tidspunktet den oversender opplysningene angir at de kan gis videre, eller når det er nødvendig i forbindelse med rettergang. Finanstilsynet har i sin høringsmerknad uttalt at det antar at bestemmelsen ikke er til hinder for at vedkommende myndighet kan gi samtykke til at opplysningene gis videre på et senere tidspunkt. Departementet er enig i dette, og foreslår at det ikke tas inn noen presisering i lovens ordlyd om på hvilket tidspunkt vedkommende myndighet kan angi at opplysningene kan gis videre. Lovens ordlyd vil derfor ikke være til hinder for at vedkommende myndighet kan gi samtykke på et senere tidspunkt enn når opplysningene oversendes. Bestemmelsen vil gjennomføre EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet art. 47 nr. 2 og 3.

I høringsutkastet var det også foreslått en ny bestemmelse i lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 9-6, som skulle klargjøre at Finanstilsynet kan videreformidle opplysninger mottatt i henhold til AIF-loven og tilhørende forskrifter til EFTAs overvåkingsorgan og de europeiske tilsynsmyndighetene og ESRB. Departementet foreslår ikke å følge opp denne delen av høringsutkastet. Årsaken er at det er foreslått en generell presisering i finanstilsynsloven § 7 første ledd, som vil dekke det som var foreslått regulert i AIF-loven § 9-6. Det er etter departementets syn derfor ikke nødvendig med en særskilt presisering i AIF-loven i tillegg.

6 Shortsalg – endringer i verdipapirhandelloven

6.1 Gjeldende rett

Europaparlament- og rådsforordning (EU) nr. 236/2012 om shortsalg og visse sider ved kredittbytteavtaler (shortsalgforordningen) ble gjennomført i EØS-tilpasset form ved inkorporasjon i verdipapirhandelloven ved lovvedtak i Stortinget 16. juni 2016.

De nærmere detaljer i shortsalgforordningen er blant annet omtalt i Finanstilsynets høringsnotat fra 2013 som fulgte som vedlegg til departementets høringsnotat 10. mai 2016. Shortsalgforordningen og EØS-tilpasningene er også omtalt i Prop.100 S (2015–2016) og i Prop. 127 L (2015–2016).

6.2 Høringsutkastet

I Finanstilsynets høringsnotat fra 2013 er det utarbeidet utkast til forskriftshjemmel og bestemmelser om sanksjoner og straff for overtredelse av shortsalgforordningens bestemmelser.

I høringsnotatet 10. mai 2016 foreslo departementet også en utvidelse av forskriftshjemmelen slik at departementet i forskrift kan gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i første ledd, til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Begrunnelsen for dette forslaget er at det bør være adgang til å gjennomføre eventuelle mindre fremtidige endringer i shortsalgforordningen ved forskrift. Dersom eksempelvis mindre og/eller tekniske endringer i shortsalgforordningen skulle gjennomføres ved lovendring, ville dette kunne bli unødig ressurskrevende. Se omtale av tilsvarende utkast til bestemmelse i EØS-finanstilsynsloven i høringsnotatet kapittel 3.5, gjengitt ovenfor i punkt 3.2.

6.3 Høringsinstansenes merknader

Finanstilsynet har i sin høringsmerknad vist til at Finansdepartementets forslag bygger på Finanstilsynets høringsnotat fra 2013, og at etter shortsalgforordningen artikkel 41 skal medlems-

statene fastsette sanksjoner og forvaltningsmessige tiltak for brudd på forordningens bestemmelser. Tiltakene skal være effektive og stå i forhold til overtredelsen samt virke avskrekkende. Tilsynet viser videre til at Finansdepartementet, i tråd med Finanstilsynets forslag, foreslår at Finanstilsynet gis hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av shortsalgforordningen artikkel 5 til 11 (om rapporteringsplikt) jf. utkastet til verdipapirhandelloven (vphl.) § 17-4 (1). Finanstilsynet viser videre til at de etter vphl. § 17-2 (1) kan pålegge vinningsavståelse ved brudd på forbudet mot udekket shortsalg, men at vinningsavståelse ikke er en sanksjon, og at overtredelsen kan straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år. Finanstilsynet opplyser at de har gitt pålegg om vinningsavståelse i en rekke tilfeller, men at tilsynet ikke har anmeldt de aktuelle sakene.

Finanstilsynet opplyser at oversikter fra ESMA viser at de fleste av EUs medlemsstater, herunder Sverige og Finland, har gjennomført shortsalgforordningens krav til effektive tiltak ved å gi nasjonale tilsynsmyndigheter kompetanse til å ilegge gebyrer også ved overtredelse av forbudet mot udekket shortsalg. Finanstilsynet viser til at det etter at Finanstilsynets utarbeidet høringsnotatet i 2013 har vært en utvikling i myndighetenes vurdering av administrative sanksjoner. I forvaltningsloven er det gitt nye generelle regler om administrative sanksjoner. Finanstilsynet har foreslått administrative sanksjoner på verdipapirfondområdet og tilsvarende vurderes av verdipapirlovutvalget på verdipapirområdet. Finanstilsynet mener at det vil være i samsvar med denne utviklingen at Finanstilsynet gis hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr også ved brudd på shortsalgforordningens bestemmelser om udekket shortsalg. Finanstilsynet foreslår derfor at det også tas inn en henvisning til forordningens artikkel 12-15 i utkastet til vphl. § 17-4 (1), og at en slik henvisning også bør tas inn i utkastet § 17-3 (2) nr. 6, slik at straff er forbeholdt grove eller gjentatte overtredelser.

I tillegg til ovenstående påpeker Finanstilsynet at det må gjøres enkelte tekniske justeringer av

henvisningene i lovens bestemmelser. I forslaget til vphl. § 17-3 (2) nr. 1 må henvisningen til § 3-14 (første linje) tas ut. Videre må henvisningen til vphl. § 10-4 (andre linje) tas ut da denne bestemmelsen skal oppheves.

Advokatforeningen har i sin høringsmerknad vist til at gjennomføring av shortsalgforordningen i liten grad foranlediger kommentarer ettersom det her i det vesentlige er snakk om ren inkorporasjon av forordning til norsk lov, men at det i høringsnotatet gis uttrykk for at høringsinstansenes syn på at det gis en egen bestemmelse som gir regelverket anvendelse på egenkapitalbevis imøteses. Advokatforeningen viser til at dette er et særnorsk fenomen som ikke er omfattet av forordningen, og videre at Advokatforeningen ikke kan uttale seg om det praktiske behovet for regulering av egenkapitalbevis, men gir uttrykk for at de ellers er enig i at dersom et slikt behov foreligger, vil likheten med aksjer tilsi at egenkapitalbevis må kunne reguleres på samme måte som aksjer i særnorsk lovgivning. Strafferettslige sanksjoner faller ellers utenfor forordningens område. Advokatforeningen er enig i forslaget om å inkludere mulighet for å ilegge overtredelsesgebyr ved mindre alvorlige overtredelser, etter mønster fra flaggebestemmelsene, der dette vil fremstå som en mer forholdsmessig sanksjon enn straffeforfølgelse.

6.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår i samsvar med høringsutkastet at gjeldende shortsalgregler i § 3-14 oppheves, og at inkorporasjonsbestemmelsen for shortsalgforordningen i den nylig vedtatte § 3-14a flyttes til ny § 3-14 første ledd.

Videre foreslår departementet i samsvar med høringsutkastet at shortsalgreglene gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis. Se forslag til § 3-14 annet ledd.

Det foreslås også i samsvar med høringsutkastet, og tilsvarende som forslaget i EØS-finanstilsynsloven, en forskriftshjemmel for departementet til å fastsette utfyllende bestemmelser til, og til

å gjøre endringer i, regler til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se forslag til vphl. § 3-14 fjerde ledd. Videre foreslås forskriftshjemmelen om bestemmelser til utfylling og gjennomføring av lovens shortsalgregler flyttet til § 3-14 tredje ledd, og nærmere eksemplifisert.

Departementet foreslår i samsvar med høringsutkastet at Finanstilsynet gis hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved mindre alvorlige overtredelser av bestemmelser i shortsalgforordningen kapittel II/artikkel 5–9 (rapportering), jf. utkast til endring i vphl. § 17-4. Videre foreslår departementet at det i samsvar med høringsutkastet gis en hjemmel for bøtStraff ved grove eller gjentatte brudd på disse reglene, jf. forslag til endring i vphl. § 17-3.

Videre foreslår departementet i samsvar med høringsutkastet at forsettlig eller uaktsom overtredelse av shortsalgforordningen kapittel III/artikkel 12–15 (shortsalgforbudet) kan straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år, jf. forslag til endring i verdipapirhandelloven § 17-3. Departementet foreslår også at det ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av shortsalgforordningen kapittel III/artikkel 12–15 (shortsalgforbudet) kan ilegges vinningsavståelse, jf. forslag til endring av vphl. § 17-2.

Departementet viser til Finanstilsynets høringsmerknad om at det etter at tilsynet utarbeidet høringsutkastet i 2013 har vært en utvikling i myndighetenes vurdering av administrative sanksjoner, og at tilsynet mener at det vil være i samsvar med denne utviklingen at Finanstilsynet gis hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr også ved brudd på shortsalgforordningens bestemmelser om udekket shortsalg. Departementet er enig i Finanstilsynets beskrivelse av utviklingen av administrative sanksjoner. Departementet mener imidlertid at en slik utvidelse av administrative sanksjoner bør utredes og eventuelt sendes på egen høring før det fremmes lovforslag. Departementet mener dette bør gjennomføres i sammenheng med en mer helhetlig gjennomgang av verdipapirhandellovens regler om sanksjoner.

7 EMIR – endringer i verdipapirhandelloven

7.1 Gjeldende rett

Europaparlaments- og rådsforordning 2012/648/EU om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre, også kalt EMIR (*European Market Infrastructure Regulation*), ble vedtatt 8. juni 2011, og trådte i kraft i EU 16. august 2012.

Ved lov 17. juni 2016 nr. 30 om EØS-finanstilsyn ble det blant annet tilføyd en ny § 13-6a i verdipapirhandelloven som gjennomfører EMIR ved inkorporasjon. I tillegg til lovendringer som foreslås i proposisjonen her, vil det være behov for gjennomføring av tilhørende Kommisjonsforordninger- og beslutninger ved forskrift. Departementet har 21. juni 2016 bedt Finanstilsynet om å utarbeide utkast til forskrifter som gjennomfører Kommisjonsforordningene og -beslutningene i norsk rett.

For en nærmere beskrivelse av EMIR og EØS-retten henvises til Prop. 100 S (2015–2016), Prop. 127 L (2015–2016), og departementets høringsbrev 10. mai 2016 med vedlegg.

7.2 Høringsutkastet

En arbeidsgruppe nedsatt av Finanstilsynet utarbeidet i 2013 to rapporter om gjennomføring av EMIR i norsk rett.

Delrapport 1 ble levert 22. mars 2013, og omhandlet gjennomføring av regler for sentrale motparter i verdipapirhandelloven som tilsvarende det som ville ha vært gjeldende for disse institusjonene dersom EMIR på daværende tidspunkt var tatt inn i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett. Delrapporten omfattet ikke EMIRs regler om plikt til å benytte sentral motpart ved handel i OTC-derivater. Delrapport 1 ble fulgt opp ved lovendring 20. juni 2014 jf. Prop. 87 L (2013–2014) og Innst. 256 L (2013–2014). Det ble gjennomført endringer i verdipapirhandellovens regler om sentrale motparter (tidligere oppgjørssentraler) som svarer til reglene i EMIR om sentrale motparter. Formålet var å etablere norske regler som er likeverdige med virksomhetsreglene for sentrale motparter som følger av EMIR, og derved legge til rette for

fortsatt adgang til EU-markedet for norske sentrale motparter, inntil forordningen kunne innlemmes i EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett.

Delrapport 2 ble levert 20. desember 2013 og inneholdt et utkast til full gjennomføring av EMIR i norsk rett. Delrapport 2 inneholdt både utkast til inkorporasjonsbestemmelse i norsk rett for forordningen, og andre tilpasninger i norsk rett.

Departementet har i høringsnotat 10. mai 2016 utarbeidet et revidert lovutkast for gjennomføring av EMIR i norsk rett, som erstatter arbeidsgruppens utkast til lovregler. Departementets utkast ligger nær arbeidsgruppens forslag. Sammenlignet med arbeidsgruppens utkast er departementets lovutkast oppdatert til gjeldende rett, og tilpasset løsningen på EØS-finanstilsynsbyråsaken som ble presentert i Prop 100 S (2015–2016), jf. Stortingets samtykkevedtak 13. juni 2013. Arbeidsgruppens omtale av EØS-tilpasning for transaksjonsregistre i rapporten, er derfor ikke lenger relevant.

Det ble i høringsnotatet 10. mai 2016 foreslått at gjeldende verdipapirhandellov kapittel 13 oppheves og erstattes av nye regler som gjennomfører EMIR i norsk rett. I høringsnotatet 10. mai 2016 foreslo departementet for det første en inkorporasjonsbestemmelse og forskriftshjemler i utkastet § 13-1. Tredje ledd i den foreslåtte § 13-1 omfatter en særlig forskriftshjemmel som muliggjør at senere mindre endringer i hovedforordningen EMIR kan gjennomføres på forskrifts nivå i norsk rett. Bakgrunnen for dette utkastet er at det ville kunne bli både unødig tidskrevende og ressurskrevende dersom alle mindre, eksempelvis tekniske, endringer i EMIR skulle gjennomføres ved lovendring selv om hovedforordningen EMIR er gjennomført ved lov.

Det ble videre foreslått lovfestet at Finanstilsynet blir nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») jf. utkastet § 13-2. I tillegg ble det foreslått krav om at sentral motpart skal organiseres som allmennaksjeselskap i § 13-4, og regler om taushetsplikt i § 13-3 som dels viderefører gjeldende rett, og dels innfører nye regler om taushetsplikt. I tillegg ble det foreslått regler om hva som kreves av tillatelse mv. for stedlig til-

syn, jf. utkast til § 13-5, og utpeking av myndighet for ekthetskontroll ved tvangsfullbyrdelse i tilknytning til tilsyn med transaksjonsregistre, jf. utkast til § 13-6. Det ble også utarbeidet hjemmel for pålegg om retting, jf. § 15-7, og noen justeringer i sanksjonsbestemmelsene og bestemmelser om gebyr i verdipapirhandeloven §§ 17-1 til 17-4, for å gjennomføre plikter som følger av forordningen til å etablere sanksjonssystemer i nasjonal rett.

Det ble også utarbeidet en del forslag til endringer i andre lover. Innføring av begrepet «sentral motpart» ble foreslått som erstatning for det tidligere begrepet «oppgjørssentral» i lovbestemmelser hvor begrepet er benyttet. Videre ble det foreslått en endring i finansforetaksloven for å legge til rette for at finansforetak kan stille nødvendige sikkerheter, og foreslått forskriftshjemler i finansforetaksloven for eventuelle nødvendige tilpasninger for utstedere av obligasjoner med fortrinnsrett i reglene om sikkerhetsstillelse og fortrinnsrett. Det ble også foreslått tilpasninger til reglene om insolvensbehandling til beskyttelse av sikkerhetsmasse i samvirkende systemer gjennom endring i betalingsystemloven.

7.3 Høringsinstansenes merknader

Olje- og energidepartementet har i sin høringsmerknad vist til og sluttet seg til hørings svar fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). NVE har påpekt at de nye rapporteringsreglene som innføres ved EMIR må forventes å øke kostnadene for markedsaktørene i kraftmarkedet, og at særlig små og mellomstore aktører vil bli pålagt nye byrder. Samtidig har NVE vist til sammenhengen mellom EMIR og Regulation on Wholesale Energy Market Integrity and Transparency (REMIT) og understreket behovet for effektiv håndheving av EMIR, samt at EMIR gjennomføres i norsk rett før REMIT.

Finanstilsynet har i sin høringsmerknad understreket behovet for å videreføre verdipapirhandeloven § 13-5 om hvilke foretak som kan delta i motpartsordning hos sentral motpart på vegne av kunder. EMIR stiller krav om at sentrale motparter må være godkjent som et oppgjørssystem etter finalitetsdirektivet (98/26/EF), og i de fleste land er kretsen av foretak som kan være deltaker hos en sentral motpart avgrenset ved at det bare er verdipapirforetak og kredittinstitusjoner som kan være deltakere i verdipapiroppgjørssystem. Ved gjennomføring av finalitetsdirektivet i betalingsystemloven er det ikke innført tilsvarende krav i

norsk rett. Finanstilsynet har derfor fremholdt at verdipapirhandeloven § 13-5 bør videreføres, og vist til begrunnelsen som følger av arbeidsgruppens delrapport 1 og omtale i Prop. 87 L (2015–2016) pkt 3.10.2.

Finanstilsynet har også foreslått at arbeidsgruppens forslag i delrapport 2 til nytt verdipapirhandelov § 15-7 niende ledd tas inn i lovforslag, og videre foreslått en utvidelse av § 17-1 nytt femte ledd til også å omfatte EMIR artikkel 4 til 13, samt gitt enkelte merknader av regelteknisk karakter.

Finans Norge har bedt om at «man ved gjennomføring av EMIR bør innføre et krav om overpantsettelse for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), slik at OMF kan unntas fra clearingsplikt og krav til risikoreduserende tiltak.» *Finans Norge* har også innspill til utformingen av finansforetaksloven § 13-15 om egne eiendeler som sikkerhet, og til betalingsystemloven § 4-4 om beskyttelse av sikkerhetsmasse i samvirkende systemer.

Advokatforeningens merknad om stedlig tilsyn med og uten samtykke er omtalt ovenfor i punkt 4.3.

7.4 Departementets vurdering

Departementet viser til at EMIR ble gjennomført ved inkorporasjon ved lov 17. juni 2016 nr. 30. I denne proposisjonen foreslås i tråd med høringsutkastet tilhørende gjennomføringsbestemmelser til EMIR i norsk rett.

Inkorporasjonsbestemmelsen som ble vedtatt ved lov 17. juni 2016 nr. 30 om EØS-finanstilsyn § 7 nr.1, foreslås i tråd med høringsutkastet flyttet fra vphl. § 13-6a til vphl. § 13-1. I § 13-1 annet og tredje ledd foreslås det i tråd med høringsutkastet forskriftshjemler. Forslagene tilsvare forskriftshjemplene som er foreslått i blant annet EØS-finanstilsynsloven og lov om kredittvurderingsbyråer, og har samme begrunnelse, se nærmere omtale i departementets høringsnotat 10. mai 2016, og ovenfor i kapittel 3 og 4 i proposisjonen her.

I tråd med høringsutkastet foreslår departementet videre å oppheve og endre enkelte bestemmelser i verdipapirhandeloven som følge av at EMIR nå gjennomføres ved inkorporasjon. Vphl. § 2-6 foreslås opphevet som følge av at begrepet sentral motpart er definert i EMIR artikkel 2 nr. 1. Det er derfor ikke behov for å ha en egen definisjon av sentral motpart i verdipapirhandeloven. Hva som menes med motpartsvirkosomhet kan også utledes av definisjonen i EMIR.

Det følger videre av EMIR at sentral motpart må ha tillatelse som verdipapiroppgjørssystem, jf. henvisning i EMIR artikkel 17 nr. 4 til direktiv 98/26/EF. Direktiv 98/26/EF er gjennomført i norsk rett i betalingssystemloven. Kravet i EMIR artikkel 17 nr. 4 innebærer at en sentral motpart kun kan få tillatelse til å drive virksomhet i Norge dersom den er godkjent som verdipapiroppgjørssystem etter betalingssystemloven § 4-1. For systemer som faller inn under virkeområdet til betalingssystemloven kapittel 4, jf. § 4-1, gjelder det særlige regler om sikkerhet i betalingsystemloven § 4-4. Det følger av betalingssystemloven § 4-4 første ledd at sikkerhet som er stilt, blant annet overfor verdipapiroppgjørssystem, ikke kan omstøtes etter dekningsloven § 5-7. Vphl. § 14-3 er derfor ved gjennomføring av EMIR overflødig, og foreslås i tråd med høringsutkastet opphevet.

Finanstilsynet har i høringsmerknad foreslått å beholde gjeldende vphl. § 13-5 om hvilke foretak som kan delta hos sentral motpart på vegne av kunde. Departementet legger til grunn at det er § 13-5 første ledd første punktum som er den relevante delen av bestemmelsen tilsynet ønsker å beholde. Begrunnelsen for Finanstilsynets forslag er at betalingssystemloven åpner for at også foretak som ikke er under finansregulatorisk tilsyn kan være deltakere i verdipapiroppgjørssystem. Departementet viser til at EMIR stiller krav om at sentrale motparter må være godkjent som et oppgjørssystem etter finalitetsdirektivet (98/26/EF), og i de fleste land er kretsen foretak som kan være deltaker hos en sentral motpart avgrenset til verdipapirforetak og kredittinstitusjoner. Videre viser departementet til begrunnelsen for bestemmelsen som ble gitt i Prop. 87 L (2013–2014) kapittel 3.10.2; *«Arbeidsgruppen viser videre til at EU-baserte sentrale motparter må ha et godkjent verdipapiroppgjørssystem, og at en rekke land har innført begrensninger som innebærer at kun kredittinstitusjoner og verdipapirforetak kan delta i slike systemer. Dette innebærer slik arbeidsgruppen ser det at en tilsvarende regel (...) reelt sett vil gjelde i store deler av EU. Arbeidsgruppen viser for øvrig til at hovedformålet med [bestemmelsen] ikke er å regulere deltakerkretsen til sentrale motparter, men å regulere hvilke foretak som har anledning til å tilby motpartstjenester til kunder. Arbeidsgruppen mener derfor at det ved vurderingen særlig bør legges vekt på hensynet til forbrukervern»*. I kapittel 3.10.4 het det at departementet *«slutter seg til arbeidsgruppens forslag, men foreslår som nevnt at et inntas en legaldefinisjon av begrepet «motpartsordning» i § 13-5 første ledd annet punktum»*.

Begrunnelsen som ble gitt i 2014 er fortsatt relevant, og departementet foreslår å videreføre bestemmelsen. Departementet foreslår likevel å endre ordlyden slik at begrepet motpartsordning utgår. Motpartsordning er ikke et begrep som brukes i EMIR, og det vil derfor være uheldig å videreføre det i norsk rett. Ordlyden «deltakelse i motpartsordning på vegne av kunde» foreslås derfor erstattet med ordlyden «deltakelse hos sentral motpart på vegne av kunde». Med dette er det ikke tilsiktet en realitetsendring i bestemmelsen, og både direkte og indirekte deltakelse må anses omfattet av ordlyden.

Finans Norge har i sin høringsmerknad bedt om et krav i norsk rett «om overpantsettelse for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), slik at OMF kan unntas fra EMIRs krav til clearingplikt og krav til risikoreduserende tiltak.» Det følger et særlig unntak for OMF fra EMIRs regler om clearingplikt og risikoreduserende tiltak i delegert Kommissjonsforordning (EU) 2015/2205 artikkel 1 nr. 2. For å få slike unntak må OMF tilfredsstille flere krav, herunder at de er underlagt krav om overpantsettelse på minst 102 pst. Departementet viser til at det pågår et bredere arbeid i departementet med regelverket for OMF, som også omfatter spørsmålet om overpantsettelse, og at Finans Norges høringsmerknad vil følges opp i forbindelse med dette arbeidet.

Departementet har i lovforslaget fulgt opp Finans Norges tekniske merknader til finansforetaksloven § 13-15 og merknaden til betalingsystemloven § 4-4. EMIR artikkel 87 ble gjennomført i betalingssystemloven § 4-4 i tråd med forslag i Prop. 87 L (2013–2014) jf. omtale i kapittel 3.8.2.4 og 3.8.4.2. Endringen som foreslås nå innebærer en presisering av bestemmelsen i tråd med forslag fra arbeidsgruppens delrapport 2.

I tråd med høringsutkastet foreslår departementet videre en særlig regulering av taushetsplikt i vphl. § 13-3. Forslaget til § 13-3 viderefører blant annet regler om taushetsplikt og opplysningsplikt for sentrale motparter som følger av gjeldende vphl. § 13-4. Slik taushetsplikt vil etter departementets syn kun gjelde sentrale motparter med norsk tillatelse, og slik at taushetsplikten ikke vil påvirke adgangen for sentrale motparter med tillatelse i andre medlemsstater til å levere tjenester i Norge, jf. EMIR artikkel 14 nr. 5 og omtale i punkt 50 i fortalen til EMIR. Når det gjelder utlevering av opplysninger som kreves etter EMIR eller annen lov og forskrift, legger departementet til grunn at den lovpålagte taushetsplikten viker. Det gjelder eksempelvis for plikter til å informere eller rapportere til

transaksjonsregistre som følger av vphl. § 13-1 jf. EMIR artikkel 9.

I høringsutkastet hadde departementet i § 13-3 i tillegg foreslått en særlig presisering av taushetsplikt som følger direkte av EMIR. I høringsrunden kom det merknader som tilsier at en slik gjentakelse av regler som følger direkte av forordningen ikke bidrar til avklaring. Departementet har i tråd med dette gått bort fra forslaget om en særlig presisering av taushetsplikt som følger direkte av forordningen. Det vises til nærmere omtale ovenfor under kapittel 3.4.

Når det gjelder plikt til offentliggjøring av sanksjoner og taushetsplikt som følger av EMIR artikkel 12, legger departementet til grunn at plikten til å sikre unntak fra offentliggjøring kan gjennomføres ved å utvide verdipapirhandelloven § 15-6 tredje ledd med en henvisning til vphl. kap. 13. Det vises også til tilsvarende løsning for kredittvurderingsbyråer.

Finanstilsynet har i høringsmerknaden bedt om at arbeidsgruppens forslag til nytt § 15-7 niende ledd gjennomføres slik at tilsynet kan innhente opplysninger fra enhver når det føres tilsyn med etterlevelsen av EMIR artikkel 4 til 11. Departementet vurderer at pliktsubjektene under gjeldende regler om opplysningsplikt i vphl. § 15-2 er snevrere enn det som er foreslått av arbeidsgruppen, og er enig med tilsynet i at hensynet til tilsyn med markedsaktørenes og foretakenes etterlevelse av EMIR artikkel 4 til 11 begrunner en utvidelse av opplysningsplikten i tråd med arbeidsgruppens forslag. Av hensyn til å samle bestemmelsene om opplysningsplikt, foreslår departementet at bestemmelsen tas inn som nytt niende ledd til vphl. § 15-2.

Videre foreslår departementet i samsvar med høringsutkastet ny vphl. § 13-4 med krav om at sentral motpart med tillatelse i Norge skal organiseres som allmennaksjeselskap. EMIR stiller ikke eksplisitt krav om dette, men åpner for at medlemstater kan «vedta eller fortsette å anvende tilleggskrav til sentrale motparter som er etablert på deres territorium» jf. artikkel 14 nr. 5. Forslaget til kravet om organisering som allmennaksjeselskap

påvirker ikke adgangen for sentrale motparter med tillatelse fra annen stat til å levere tjenester i Norge, jf. EMIR fortalen punkt 50.

I tråd med høringsutkastet foreslår departementet i tillegg endringer i enkelte bestemmelser i verdipapirhandelloven kapittel 15 og 17 til gjennomføring av EØS-rettslige forpliktelser etter EMIR. Disse bestemmelsene omfatter blant annet adgang til å gi pålegg om retting, samt bestemmelser om løpende mulkt, overtredelsesgebyr og straff. Henvisningene til EMIR artikkel 4 til 13 innebærer, i tråd med forordningens ordlyd, at kompetansen som gis omfatter både sentrale motparter, finansielle motparter og ikke-finansielle motparter. NVE og Finanstilsynet har i sine høringsmerknader påpekt at det i forslaget til vphl. § 17-1 nytt femte ledd bare er tatt med henvisning til EMIR artikkel 26 til 50, og at det også bør henvises til artikkel 4 til 13 ettersom løpende mulkt vil kunne være et effektivt sanksjonsmiddel også ved brudd på plikter som gjelder ikke-finansiell motpart. Departementet er enig i at det må tas inn henvisning også til EMIR artikkel 4 til 13 i bestemmelsen da medlemslandene har plikt til å fastsette bestemmelser om sanksjoner for overtredelse av disse bestemmelsene.

Finanstilsynet har i sin høringsmerknad i tillegg vist til at sanksjonsbestemmelsene i utkastet til endringer i vphl. § 17-1, § 17-3 og § 17-4 også bør omfatte EMIRs regler om samvirkingsavtaler i artikkel 51 til 54. Departementet viser til at det i høringen ikke er kommet innvendinger mot de foreslåtte reglene om sanksjoner overfor sentrale motparter jf. høringsutkastets forslag til sanksjon for EMIR artikkel 26–50. Hensynet til sammenheng i sanksjonsregimet tilsier at også samvirkingsavtale mellom sentrale motparter behandles likt som tilsynet med den enkelte sentrale motpart, og departementet slutter seg derfor til Finanstilsynets høringsmerknad. Departementet har samtidig vurdert det hensiktsmessig å samle hjemmelsbestemmelsene for illeggelse av overtredelsesgebyr for shortsalg og EMIR i den eksisterende bestemmelsen om overtredelsesgebyr i vphl. § 17-4 første ledd.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske og administrative konsekvenser ved å gjennomføre de aktuelle EØS-rettsaktene i norsk rett er redegjort for i Prop. 127 L (2015–2016) jf. lov 17. juni nr. 30 om EØS-finanstilsyn.

Bestemmelsene forslått i denne proposisjonen er av gjennomførende og utfyllende karakter til de enkelte forordningene som ble gjennomført ved EØS-finanstilsynsloven. NVE har i sin høringsmerknad påpekt at nye rapporteringsforpliktelser som følge av EMIR vil kunne øke kostnadene for markedsaktørene i kraftmarkedet, og at det særlig vil kunne være byrdefullt for små og mellomstore aktører. Departementet bemerker at dette ikke er avgrenset til kraftsektoren. Departementet har i Prop. 127 L (2015–2016) vist til at clearingplikten som innføres ved EMIR «vil kunne gi økte kostnader for partene i derivattransaksjonen, men også bidra til større grad av sikkerhet for korrekt gjennomføring, standardisering av markedet og lette inngåelse av transaksjoner ettersom risiko ved kontraktene overtas av den sentrale motparten. Foretak i finansnæringen vil kunne oppnå lavere kapitalkrav for

transaksjoner mot sentral motpart enn for bilaterale transaksjoner uten bruk av sentral motpart.» Forutsetningene for denne vurderingen er fortsatt til stede, også ved gjennomføringen av konsekvensjusteringer i norsk rett som følger av denne proposisjonen.

Det følger av de enkelte forordningenes ordlyd at det også skal gjennomføres sanksjonsbestemmelser i nasjonal rett. Forslag til disse sanksjonsbestemmelsene følger av proposisjonen her. I den grad foretakene overtrer forpliktelser som gjelder som norsk lov, og det vedtas eller idømmes sanksjoner som følge av brudd på forpliktelsene som nevnt i den enkelte sanksjonsbestemmelse, vil lovendringene som foreslås her kunne innebære økonomiske konsekvenser for private aktører. Ut over dette viser departementet til drøftingen i Prop. 127 L (2015–2016). Det antas forslaget som fremmes her ikke vil innebære andre økonomiske og administrative konsekvenser av betydning enn det som er beskrevet tidligere.

9 Merknader til de enkelte bestemmelsene

9.1 Til endringene i finanstilsynsloven

Til § 7

I første ledd annet punktum tas henvisningen til «første ledd nr. nr. 1–4, 6, 7, 14, 16, 17 eller 19, eller tilsyn med forvaltningsselskap for verdipapirfond» ut, slik at unntaket fra taushetsplikten gjelder generelt, og ikke begrenset til tilsyn etter nevnte bestemmelser.

I første ledd tredje punktum inntas det en presisering av at unntaket fra taushetsplikt omfatter informasjonsutveksling med Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan.

Begrepet oppgjørssentral erstattes av begrepet sentral motpart.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 3 ovenfor.

9.2 Til endringene i sentralbankloven

Til § 12

I annet ledd inntas det en presisering av at unntaket fra taushetsplikt omfatter informasjonsutveksling med Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 3.4 ovenfor.

Til § 27

Begrepet oppgjørssentral erstattes av begrepet sentral motpart.

9.3 Til endringen i finansavtaleloven

Til § 11 annet ledd

Begrepet oppgjørssentral tas ut av bestemmelsen. Begrepet er i norsk rett erstattet av begrepet sentral motpart.

9.4 Til endringene i betalings-systemloven

Til § 4-4

Bestemmelsen gjelder fortrinnsrett til sikkerhet og avgrensning av beslagsrett i sikkerheter. Endringen innebærer en presisering av dekningsretten for en operetør ved insovelsbehandling hos annen operatør.

9.5 Til endringene i lov om finansiell sikkerhetsstillelse

Til § 1

Begrepet oppgjørssentral tas ut av bestemmelsen. Begrepet er i norsk rett erstattet av begrepet sentral motpart.

9.6 Til endringene i børsløven

Til § 14 og § 27

Begrepet oppgjørssentral erstattes av begrepet sentral motpart.

9.7 Til endringene i verdipapir-handelloven

Til § 2-6

Bestemmelsen foreslås opphevet. Sentral motpart er definert i EMIR og det er ikke behov for å gjenta forordningens definisjon i en egen bestemmelse i vphl. Begrepet motpartsvirksomhet finnes ikke i forordningen, og vil ikke lenger være legaldefinert.

Til § 3-14

Gjeldende shortsalgregler i § 3-14 oppheves, og inkorporasjonsbestemmelsen for shortsalgforordningen i den nylig vedtatte § 3-14a flyttes til ny § 3-14 *første ledd*.

I *annet ledd* fastslås at shortsalgreglene gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis.

Forskriftshjemmelen om bestemmelser til utfylling og gjennomføring av shortsalgreglene flyttes til § 3-14 *tredje ledd*, og eksemplifiseres.

I *fjerde ledd* gis det en forskriftshjemmel for departementet til å fastsette utfyllende bestemmelser til, og til å gjøre endringer i, regler til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Til § 10-4

Gjeldende bestemmelse om at verdipapirforetak bare kan formidle og utføre ordre om salg av finansielle instrumenter som kunden ikke eier dersom kunden har tilgang til de finansielle instrumentene og foretaket er sikret rettidig levering på avtaletidspunktet, oppheves og erstattes av reglene i shortsalgforordningen som gjennomført i § 3-14.

Til § 10-8

Begrepet oppgjørssentral erstattes av begrepet sentral motpart. Oppgjørssentral er et begrep som ikke lenger skal benyttes i norsk rett.

I arbeidsgruppens forslag var det foreslått å endre bestemmelsen overskrift. Dette hadde sammenheng med en tidlig oversettelse av EMIR som ikke lenger er relevant. Gjeldende overskrift «clearingplikt» står derfor uendret.

Til § 13-1

Gjeldende kapittel 13 oppheves og erstattes av nye regler som gjennomfører EMIR i norsk rett. EMIR er en forordning og gjennomføres ved inkorporasjon, se lovforslaget § 13-1 *første ledd*.

§ 13 *annet ledd* gir kompetanse til departementet til å fastsette forskrifter med nærmere regler til gjennomføring av EMIR. Dette vil eksempelvis gjelde EØS-relevante EU-Kommisjonsforordninger som, når de er tatt inn i EØS-avtalen, må gjennomføres ved forskrift i norsk rett.

§ 13-1 *tredje ledd* gir adgang til å gjennomføre enkelte typer mindre omfattende endringer i selve EMIR eller andre relevante Råd- og Parlaments forordninger eller – direktiver ved forskrift. Dette

kan eksempelvis gjelde tekniske endringer. Se omtale overfor i kapitlene 2, 3 og 6.

Til § 13-2

EMIR krever at det utpekes en nasjonal kompetent myndighet i Norge (vedkommende myndighet). I Norge utpekes Finanstilsynet til vedkommende myndighet etter EMIR.

Til § 13-3

Bestemmelsen viderefører tilsvarende regler i gjeldende verdipapirhandellov § 13-4. Disse reglene er hjemlet i EMIR artikkel 14 nr. 5 jf fortalen punkt 50, dvs. at disse reglene kun kommer til anvendelse på sentrale motparter med tillatelse i Norge. Taushetsplikten som følger av § 13-3 *første ledd* gjelder slik det følger av ordlyden ikke der annet er bestemt i medhold av lov eller forskrift. Det innebærer eksempelvis at taushetsplikten etter første ledd ikke er til hinder for at sentrale motparter og motparter kan rapportere til transaksjonsregistre om forhold som er pålagt gjennom vphl. § 13-1 jf. EMIR. Et eksempel på dette er rapporteringsplikten som følger etter EMIR artikkel 9 nr.4.

Det vises for øvrig til omtalen av taushetsplikt og utlevering av opplysninger under punkt 3.4 og 7.4.

Til § 13-4

Bestemmelsen viderefører krav i gjeldende rett § 13-1 annet ledd første punktum om at sentral motpart skal være organisert som allmennaskjeselskap. Dette er ikke et eksplisitt krav i EMIR, men dekkes av EMIR artikkel 14. nr. 5 jf. EMIR fortalen punkt 50. Departementet kan gjøre unntak fra bestemmelsen ved forskrift eller enkeltvedtak.

Til § 13-5

Bestemmelsen regulerer hvem som kan delta hos sentral motpart på vegne av kunde og viderefører gjeldende § 13-5 første ledd.

Til § 13-6

Bestemmelsen gjelder tilfeller der det skal gjennomføre stedlig tilsyn hos et transaksjonsregister.

Bestemmelsen er del av nasjonal tilpasning til EØS-finanstilsynssystemet, jf nærmere omtale i kapittel 2 overfor.

Til § 13-7

Bestemmelsen gjelder tvangsfullbyrdelse av sanksjoner rettet mot et transaksjonsregister.

Bestemmelsen er del av nasjonal tilpasning til EØS-finanstilsynssystemet, jf. nærmere omtale i kapittel 2 overfor.

Til § 14-3

Bestemmelsen foreslås opphevet. Dette innebærer ingen realitetsendring i omstøtelsesreglene for sikkerhet stilt overfor sentral motpart, men unntaket fra dekningsloven vil etter gjennomføring av EMIR i norsk rett være hjemlet i betalingsystemloven § 4-4 fordi sentral motpart etter de nye reglene vil være å anse som et verdipapiroppgjørssystem. Se nærmere omtale i kapittel 7.4.

Til § 15-2

Begrepet oppgjørssentral i *første ledd første punktum* erstattes av begrepet sentral motpart

Nytt *niende ledd* åpner for at Finanstilsynet kan innhente informasjon fra «enhver», dvs. også ikke-finansiell aktører, i tilsynet med etterlevelse av EMIR artikkel 4 til 11.

Til § 15-6

Bestemmelsen er utvidet til også å omfatte vphl. kapittel 13 i tråd med forpliktelser som følger av EMIR artikkel 12.

Til vphl. § 15-7

Endringene i § 15-7 gir Finanstilsynet hjemmel til å gi pålegg om retting der foretak bryter sine plikter etter EMIR, jf. vphl. § 13-1. Dette gjelder både sentrale motparter, finansielle og ikke-finansiell motparter.

Til § 17-1

Bestemmelsen gir Finanstilsynet adgang til å ilegge en daglig løpende mulkt for brudd på plikter etter vphl. § 13-1 jf. EMIR artikkel 4 til 13 og 26 til 54. Etter Finanstilsynsloven § 10 gjelder tilsvarende kompetanse for departementet for foretak under tilsyn. Bestemmelsen her legger kompetansen direkte til Finanstilsynet for plikter som følger av EMIR, og omfatter også EMIRs krav til ikke-finansielle foretak.

Til § 17-2

Endringen i *første ledd* fastsetter at det ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av shortsalgforordningen kapittel III/artikkel 12–15 (shortsalgforbudet) kan ilegges vinningsavståelse.

Til § 17-3

Medlemsstatene skal fasette bestemmelser om sanksjoner for brudd på forpliktelser som følger av EMIR og shortsalgforordningen.

I § 17-3 *annet ledd* gis hjemmel ileggelse av bøter eller fengsel i inntil 1 år for forsettlig eller uaktsom overtredelse av nærmere angitt bestemmelser i shortsalgforordningen og EMIR.

I *tredje ledd* gis hjemmel for bøtestraff ved grove eller gjentatte overtredelser av bestemmelser i shortsalgforordningen kapittel II/artikkel 5–9 (rapportering).

Til § 17-4

Medlemsstatene skal fasette bestemmelser om sanksjoner for brudd på forpliktelser som følger av EMIR og shortsalgforordningen.

§ 17-4 *første ledd* om overtredelsesgebyr utvides i tråd med dette til å omfatte overtredelse av nærmere angitte bestemmelser i shortsalgforordningen og EMIR.

9.8 Til endringene i lov om forvaltning av alternative investeringsfond

Til § 9-5

I *første ledd* tilføyes et ett-tall innledningsvis i bestemmelsen, slik at leddet blir nummerert, jf. at det er foreslått et nytt annet ledd i paragrafen og at resten av loven har nummererte ledd.

I nytt *annet ledd første punktum* blir det klargjort at alle som utfører tjeneste for Finanstilsynet og departementet har taushetsplikt overfor uvedkommende for opplysninger som utveksles med EFTAs overvåkningsorgan, de europeiske tilsynsmyndighetene og ESBR etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond. *Annet punktum* inneholder unntak fra taushetsplikten der vedkommende myndighet angir at de kan gis videre, eller når det er nødvendig i forbindelse med rettergang. Bestemmelsene gjennomfører AIFM-direktivet art. 47 nr. 2 og nr. 3, som oppstiller en omfattende taushetsplikt for opplysninger som

utveksles mellom nasjonal tilsynsmyndighet og de europeiske tilsynsmyndighetene etter AIFM-direktivet.

Til § 10-5

Bestemmelsen er ny. I tråd med EØS-regler som tilsvarer AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 får Finanstilsynet en særskilt inngrepshjemmel, som eksplisitt fastsetter at Finanstilsynet, etter anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan, i situasjoner som beskrevet i AIFM-direktivet art. 47 nr. 4 i EØS-tilpasset form, kan fatte vedtak overfor markedsaktører. *Annet ledd* inneholder vilkår for at Finanstilsynet skal kunne gripe inn, jf. EØS-tilpassingen til AIFM-direktivet art. 47 nr. 6 bokstav a til c. Det vises til nærmere omtale ovenfor i kapittel 5.

9.9 Til endringene i lov om kredittvurderingsbyråer

Til § 2

Bestemmelsen er ny. Ifølge bestemmelsen utpekes Finanstilsynet som nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») etter CRA-forordningen.

Til § 3

Bestemmelsen er ny. Ifølge bestemmelsen er taushetsplikt ikke til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene etter kredittvurderingsbyråforordningen som inkorporert i loven eller forskrifter gitt i medhold av loven.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 4

Til § 4

Bestemmelsen er ny. Ifølge *først ledd* krever stedlig tilsyn etter reglene i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23d nr.1, tillatelse fra tingretten.

Ifølge *annet ledd* kan Finanstilsynet kreve bistand fra politiet for å gjennomføre rettens beslutning om stedlig tilsyn.

Tredje ledd regulerer saksbehandling for begjæring om tillatelse til stedlig tilsyn.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 4.

Til § 5

Bestemmelsen er ny og fastlegger at Finanstilsynet fører kontroll med tvangsgrunnlagets ektethet etter reglene om tvangsfullbyrdelse i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 36d.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 4.

Til § 6

Bestemmelsen er ny og fastlegger at Finanstilsynet kan ilegge foretak overtredelsesgebyr ved overtredelse av regler i CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1 om bruk av kredittvurderinger, og at Finanstilsynet skal ha taushetsplikt om ileggelse av sanksjoner dersom offentliggjøring kan føre til alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 4.

Til § 7

Bestemmelsens *første ledd* gir hjemmel til departementet til å fastsette nærmere regler om utfylling av loven i forskrift. Dette erstatter tidligere § 2.

Bestemmelsen i *annet ledd* er ny og gir departementet hjemmel til å gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i lov om kredittvurderingsbyråer § 1 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 4.

9.10 Til endringene i finansforetaksloven

Til § 13-15

Bestemmelsen gjør presiseringer i adgangen til å stille egne eiendeler som sikkerhet for egne forpliktelser etter derivatavtale.

Til § 11-10

Bakgrunnen for endringen er at innføring av clearingplikt for OMF-utstedende foretak kan innebære behov for å overføre/stille aktiva til sikkerhet overfor den sentrale motparten. For å hensynta eventuelle endringer i klareringsplikter for OMF-utstende foretak som kan komme i bindende tekniske standarder, anses det heniktsmessig med en forskriftshjemmel som ved behov åpner for å tilpasse norsk regulering i tråd med norske EØS-forpliktelser.

Til § 11-15

Bakgrunnen for endringen er at innføring av clearingplikt for OMF-utstedende foretak kan innebære behov for å overføre/stille aktiva til sikkerhet overfor den sentrale motparten. For å hensynta eventuelle endringer i clearingplikter for OMF-utstede foretak som kan komme i bindende tekniske standarder, anses det heniktsmessig med en forskriftshjemmel som ved behov åpner for å tilpasse norsk regulering i tråd med norske EØS-forpliktelser.

9.11 Til endringene i lov om EØS-finanstilsyn

Til § 5

Ifølge bestemmelsen er taushetsplikt ikke til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene etter EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, som inkorporert i loven.

Bestemmelsen er nærmere omtalt ovenfor i kapittel 3.

Til § 6

Bestemmelsens *første ledd* gir hjemmel til departementet til å fastsette nærmere regler om utfylling av loven i forskrift. Dette erstatter tidligere § 5.

Bestemmelsen i *annet ledd* er ny og gir departementet hjemmel til å gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i EØS-finanstilsynsloven §§ 1 til 4 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 3.

Finansdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer, lov om forvaltning av alternative investeringsfond og verdipapirhandelloven (oppfølging av EØS-finanstilsyn).

Vi HARALD, Norges Konge,

st a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer, lov om forvaltning av alternative investeringsfond og verdipapirhandelloven (oppfølging av EØS-finanstilsyn) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer, lov om forvaltning av alternative investeringsfond og verdipapirhandelloven (oppfølging av EØS-finanstilsyn)

I

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak m.v. skal § 7 første ledd tredje og fjerde punktum lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelse og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1, *herunder Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan*. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at Finanstilsynet gir opplysninger til børs med tillatelse etter lov 29. juni 2007 nr. 74 om børsvirksomhet m.m. § 4, verdipapirregister med tillatelse etter lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter § 3-1 eller *sentral motpart* med tillatelse etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 13-1 om forhold som er nødvendig for utførelsen av disse institusjonenes lovbestemte oppgaver.

II

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. gjøres følgende endringer:

§ 12 annet ledd første punktum skal lyde:

Taushetsplikt etter foregående ledd og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor departementet, Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland, Finanstilsynet, *internasjonale organisasjoner som Norges Bank er medlem av eller samarbeider med, eller andre EØS-staters sentralbanker eller finanstilsynsmyndigheter, herunder Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske verdi-*

papir- og markedstilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan.

§ 27 første ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak bestemme at foretak i finansiell sektor, herunder banker, forsikringsselskaper, finansieringsforetak, verdipapirforetak, børser, verdipapirregistre og *sentrale motparter*, skal gi banken opplysninger om sin virksomhet, finansiering av virksomheten, sitt regnskap, transaksjoner og beholdninger på egne og kunders vegne, samt andre opplysninger som er nødvendige for bankens arbeid.

III

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 11 annet ledd bokstav h lyde:

h) betalingstransaksjoner som gjennomføres i et system for oppgjør av betalinger eller verdipapirer mellom oppgjørsagenter, *sentrale motparter og/eller sentralbanker* samt andre deltakere i systemet og ytere av betalingstjenester.

IV

I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalings-systemer m.v. skal § 4-4 annet ledd nytt annet til fjerde punktum lyde:

Ved insolvensbehandling har operatøren rett til å få dekket sin fordring på tilbakeføring av sikkerheten før andre fordringer med unntak av massefordringer. Fortrinnsretten er begrenset til den del av sikkerheten som overstiger den mottatte operatørens krav mot vedkommende. Fordringen skal dekkes uten ugrunnet opphold.

V

I lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse skal § 1 tredje ledd bokstav d) lyde:

d) *avregningsentraler, sentrale motparter* og lignende lovregulerte institusjoner som handler med finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-2 første ledd nr. 4, eller juridiske personer som handler i egenskap av formuesforvalter eller etter fullmakt fra en eller flere personer, for eksempel tillitsmenn for obligasjonseiere i obligasjonsmarkedet eller spesialforetak opprettet i forbindelse med verdipapirisering.

VI

I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder gjøres følgende endringer:

§14 fjerde ledd skal lyde:

(4) Departementet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra taushetsplikten overfor annet regulert marked, verdipapirregister, *sentral motpart*, og utenlandske tilsynsmyndigheter.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

(3) Regulert marked kan kreve at verdipapirregister og *sentral motpart* uten hinder av taushetsplikt gir slike opplysninger som er nødvendige for at markedet skal kunne oppfylle sine plikter etter første og annet ledd. Opplysningene kan ikke benyttes til andre formål.

VII

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 2-6 oppheves.

§ 3-14 skal lyde:

§ 3-14 *Salg av finansielle instrumenter som selgeren ikke eier mv.*

(1) *EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29f (forordning (EU) nr. 236/2012) om shortsalg og visse sider ved kredittbytteavtaler (shortsalgforordningen) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.*

(2) *Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i første ledd, herunder regler om:*

(a) *rappporterings- og offentliggjøringskrav.*

(b) *hvilke finansielle instrumenter som er omfattet av reglene i første ledd.*

(c) *krav til dekning.*

(d) *definisjoner.*

(3) *Denne bestemmelsens regler om aksjer gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis.*

(4) *Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.*

§ 3-14a oppheves.

§10-4 oppheves.

§ 10-8 skal lyde:

§ 10-8 *Clearingplikt*

Verdipapirforetaks handel i derivater som er notert på regulert marked, skal foretas under medvirkning av *sentral motpart*.

Kapittel 13 skal lyde:

Kapittel 13 OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre

§ 13-1 *OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre*

(1) *EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29bc (forordning (EU) nr. 648/2012) om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EMIR) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.*

(2) *Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre.*

(3) *Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.*

§ 13-2 *Nasjonal tilsynsmyndighet*

Finanstilsynet er vedkommende myndighet etter bestemmelsene gjennomført i § 13-1 første ledd eller i forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene.

§ 13-3 *Taushetsplikt og utlevering av opplysninger*

(1) *Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for en sentral motpart, har taushetsplikt om det de under sin virksomhet får kjennskap til om andres personlige eller forretningsmessige forhold, med mindre noe annet er bestemt i lov eller forskrift.*

(2) *Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for utlevering av opplysninger til regulert marked som er nødvendige for at regulert marked skal kunne oppfylle sine plikter etter børsloven § 27.*

(3) Når EFTA-domstolen behandler en sak som angår bestemmelsene gjennomført i § 13-1 første ledd eller i forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene, kan enhver uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi domstolen de opplysninger som domstolen kan kreve i medhold av avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utleveringsplikt etter første og annet ledd, herunder om innskrenkninger i denne og om hvilke formål opplysningene kan benyttes til, samt om og i hvilken utstrekning det skal kunne kreves betaling for kostnader ved utleveringen.

§ 13-4 Organisering av sentral motpart

(1) En sentral motpart skal organiseres som et allmennaksjeselskap.

(2) Departementet kan i forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra denne bestemmelsen.

§ 13-5 Deltakelse hos sentral motpart på vegne av kunde

Deltakelse hos sentral motpart på vegne av kunde kan bare forestås av verdipapirforetak, kredittinstitusjon eller foretak som driver virksomhet som omfattes av § 2-1.

§ 13-6 Tillatelse fra tingretten og bistand fra politiet

(1) Stedlig tilsyn etter EMIR artikkel 63 som gjennomført i § 13-1 første ledd, krever tillatelse fra tingretten.

(2) Finanstilsynet kan kreve bistand fra politiet for å gjennomføre rettens beslutning om stedlig tilsyn.

(3) Begjæring om tillatelse etter første ledd fremsettes av Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan for tingretten på det stedet hvor det mest praktisk kan skje. Retten treffer sin avgjørelse ved beslutning. En anke over beslutningen har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven § 201 første ledd, §§ 117 til 120, jf. §§ 204, 207, 208, 209, 213 og kapittel 26 samt forvaltningsloven § 15 annet ledd gjelder så langt de passer. Dersom varsel om stedlig tilsyn kan unnlates etter EMIR artikkel 63 jf. § 13-1, og Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan anmoder retten om det, skal den begjæringen retter seg mot ikke varsles om begjæringen eller beslutningen.

§ 13-7 Tvangsfullbyrdelse

Finanstilsynet fører kontroll med tvangsgrunnlagets ekthet etter bestemmelsene om tvangsfullbyrdelse i EMIR artikkel 68 nr. 4 som gjennomført i § 13-1 første ledd.

§ 14-3 oppheves.

§ 15-2 første ledd første punktum skal lyde:

Verdipapirforetak og sentrale motparter plikter å gi Finanstilsynet de opplysninger som måtte bli krevet om forhold som angår dets forretning og virksomhet.

§ 15-2 nytt niende ledd skal lyde

(9) Finanstilsynet kan pålegge enhver å innhente den dokumentasjonen som Finanstilsynet krever til gjennomføring av kontroll av at vedkommende har etterlevd bestemmelsene i EMIR som gjennomført i § 13-1 første ledd eller i forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene.

§ 15-6 tredje ledd skal lyde:

(3) Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler tiltak og sanksjoner for overtreddelse av bestemmelser i kapittel 3,4, 5 eller 13 i loven her, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro på finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

§ 15-7 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

(1) Finanstilsynet kan gi foretak som nevnt i § 15-1 annet ledd pålegg om retting dersom foretaket opptrer i strid med lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov. Videre kan pålegg om retting gis til foretak som opptrer i strid med bestemmelsene i EMIR som gjennomført i § 13-1 første ledd eller forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene. Pålegg om retting kan også gis dersom verdipapirforetak opptrer i strid med interne retningslinjer og instruksjoner som nevnt i § 9-11. Tilsvarende gjelder dersom foretakets ledelse eller styre ikke oppfyller kravene til hederligandel og erfaring som fastsatt i § 9-8 annet ledd og § 9-9 eller EMIR artiklene 26 til 50 som gjennomført i § 13-1 første ledd eller forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene.

§ 17-1 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Finanstilsynet kan ilegge sentral motpart eller foretak eller personer tilknyttet sentral motpart som forsømmer sine plikter etter EMIR artikkel 4 til 13 og artikkel 26 til 54 som gjennomført i § 13-1 første ledd eller forskrift gitt til utfylling av disse

bestemmelsene, en daglig mulkt som påløper inntil forholdet er rettet.

§ 17-2 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom det er oppnådd vinning ved en uaktsom eller forsettlig overtredelse av §§ 3-3 første ledd, 3-4, 3-6 første og annet ledd, 3-7, 3-8, 3-9, 3-10, 8-2 til 8-6, 9-5, 10-2, 10-3, 10-8 første ledd, 10-11, eller *shortsalgforordningen artikkelene 12 til 15 som gjennomført i § 3-14 eller forskrifter gitt til utfylling* av disse bestemmelsene, kan den som vinningen er tilfalt, pålegges helt eller delvis å avstå denne.

§ 17-3 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtrer §§ 3-4, 3-5, 3-7, 3-11, 7-2, 7-3, 7-7, 7-10, 8-1 til 8-7, 9-1, 9-6, 9-11 første ledd nr. 7, § 10-2 til 10-9, 10-17, 10-18, 13-4, 15-2, 15-3 eller EMIR artikkelene 4 til 13 og artikkelene 26 til 54 som gjennomført i § 13-1 første ledd eller *shortsalgforordningen artikkelene 12 til 15 som gjennomført i § 3-14 eller forskrifter gitt til utfylling* av disse bestemmelsene.

§ 17-3 tredje ledd skal lyde:

(3) Med bøter straffes den som grovt eller gjentatte ganger forsettlig eller uaktsomt overtrer § 4-3 eller § 4-4 første eller annet ledd, eller *shortsalgforordningen artikkelene 5 til 11 som gjennomført i § 3-14 eller forskrifter gitt til utfylling* av disse bestemmelsene, eller den som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 4-4 tredje eller fjerde ledd, eller *forskrifter gitt til utfylling* av disse.

§ 17-4 første ledd skal lyde:

(1) Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 3-6 tredje, fjerde og sjettede ledd, § 4-2, § 4-3 eller § 4-4 første eller annet ledd eller *shortsalgforordningen artikkelene 5 til 11 som gjennomført i § 3-14 eller EMIR artikkelene 4 til 13 og artikkelene 26 til 54 som gjennomført i § 13-1 første ledd* eller forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene, kan Finanstilsynet ilegge overtredelsesgebyr. Medvirkning kan sanksjoneres på samme måte. Det samme gjelder forsøkshandlinger, jf. straffeloven § 16.

§ 17-5 oppheves.

VIII

I lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond gjøres følgende endringer:

§ 9-5 skal lyde:

§ 9-5 *Taushetsplikt mv.*

(1) Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler tiltak og sanksjoner knyttet til loven her, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

(2) *Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende for opplysninger som utveksles mellom disse myndighetene og EFTAs overvåkingsorgan, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner og Det europeiske råd for systemrisiko etter denne lov og tilhørende forskrifter. Taushetsplikten etter første punktum gjelder likevel ikke når vedkommende myndighet angir at opplysningene kan gis videre, eller når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang.*

Ny § 10-5 skal lyde:

§ 10-5 *Restriksjoner på forvaltningen av alternative investeringsfond mv.*

(1) *Finanstilsynet kan:*

- forby markedsføring av andeler i et alternativt investeringsfond dersom forvalteren ikke har tilatelse etter § 6-5,*
- pålegge en forvalter som er etablert utenfor EØS, restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond ved for høy grenseoverskridende risikokonsentrasjon på et bestemt marked,*
- pålegge en forvalter som er etablert utenfor EØS, restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond hvis aktiviteten potensielt utgjør en viktig kilde til motpartsrisiko for en kredittinstitusjon eller en annen systemrelevant institusjon.*

(2) *Finanstilsynet kan bare treffe vedtak som nevnt i første ledd hvis tiltaket effektivt imotegår trusselen mot finansmarkedene eller den finansielle stabiliteten, eller i vesentlig grad øker mulighetene til å overvåke trusselen. Det kan ikke treffes vedtak etter første ledd hvis tiltaket skaper risiko for regelverksarbitrasje eller skader finansmarkedenes effektivitet, herunder reduserer likviditeten på marke-*

dene eller skaper usikkerhet for markedsaktørene på en uforholdsmessig måte.

IX

I lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer gjøres følgende endringer:

Overskriften i § 1 skal lyde:

§ 1 *EØS-regler om kredittvurderingsbyråer*

§§ 2 til 7 skal lyde:

§ 2 *Nasjonal tilsynsmyndighet*

Finanstilsynet er vedkommende myndighet etter kredittvurderingsbyråforordningen som gjennomført i § 1 eller forskrift gitt til utfylling av disse bestemmelsene.

§ 3 *Utlevering av opplysninger til EFTA-domstolen*

Når EFTA-domstolen behandler en sak som angår kredittvurderingsbyråforordningen som gjennomført i § 1 eller i forskrift gitt i medhold av loven, kan enhver uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi domstolen de opplysninger som domstolen kan kreve i medhold av avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

§ 4 *Tillatelse fra tingretten og bistand fra politi*

Stedlig tilsyn etter kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23d nr.1 som gjennomført i § 1, krever tillatelse fra tingretten.

Finanstilsynet kan kreve bistand fra politiet for å gjennomføre rettens beslutning om stedlig tilsyn.

Begjæring om tillatelse etter første ledd fremsettes av Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan for tingretten på det stedet hvor det mest praktisk kan skje. Retten treffer sin avgjørelse ved beslutning. En anke over beslutningen har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven § 201 første ledd, §§ 117 til 120, jf. §§ 204, 207, 208, 209, 213 og kapittel 26 samt forvaltningsloven § 15 annet ledd gjelder så langt de passer. Dersom varsel om stedlig tilsyn kan unnlates etter kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23d nr.1 jf. § 1, og Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan anmoder retten om det, skal den begjæringen retter seg mot ikke varsles om begjæringen eller beslutningen.

§ 5 *Tvangsfullbyrdelse*

Finanstilsynet fører kontroll med tvangsgrunnlagets ekthet etter bestemmelsene om tvangsfullbyrdelse i kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 36d som gjennomført i § 1.

§ 6 *Sanksjoner ved overtredelse av reglene om bruk av kredittvurderinger*

Finanstilsynet kan ilegge foretaket overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på vegne av foretaket, har overtrådt kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 4 nr. 1 som gjennomført i § 1 eller forskrifter gitt til utfylling av disse bestemmelsene. Overtredelsesgebyr kan ilegges selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

Departementet kan gi forskrift om hvilke forhold som kan vektlegges ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmålingen, om standardisert utmåling og om øvre rammer for overtredelsesgebyr.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler tiltak og sanksjoner for overtredelse av kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 4 nr. 1 som gjennomført i § 1, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro på finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

§ 7 *Forskrifter*

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling av loven.

Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i § 1 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Nåværende § 7 blir ny § 8.

X

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 11-10 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Slike forskrifter kan fravike reglene i kapittel 11 II.

§ 11-15 første ledd nytt femte og sjette punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi særregler og gjøre unntak fra regelen i dette ledd for fordringer som nevnt i § 11-8 første ledd bokstav e. Slike forskrifter kan fravike reglene i kapittel 11 II.

§ 13-15 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Første ledd er heller ikke til hinder for at finansforetak kan stille egne eiendeler til sikkerhet for forpliktelser etter derivatavtaler der plikt til å stille sikkerhet følger av lov eller forskrift.

XI

I lov 17. juni 2016 nr. 30 om EØS-finanstilsyn gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Utlevering av opplysninger til EFTA-domstolen*

Når EFTA-domstolen behandler en sak som angår bestemmelsene gjennomført i §§ 1 til 4 eller i forskrift gitt i medhold av loven, kan enhver uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi domstolen de opplysninger som domstolen kan kreve i medhold av avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Forskrifter*

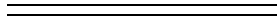
Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling av loven.

Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i §§ 1 til 4 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Nåværende § 6 blir ny § 8.

XII

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan fastsette overgangsregler.

Trycksak